

Odpovědné veřejné zadávání

EVROPSKÁ PRAXE

Odpovědné veřejné zadávání

EVROPSKÁ PRAXE

ODPOVĚDNÉ VEŘEJNÉ ZADÁVÁNÍ **EVROPSKÁ PRAXE**

Autorský tým:

Anna Lupí, Leona Gergelová Šteigrová, Janka Valčuhová, Przemysław Piechocki, Tim Rudin,
Malika Kessous, Miguel Benito, Maren Grevstad Pettersen, Anne Cathrine Jacobsen, Christine Kihl,
Eva Chvalková

Grafická úprava: Zora Sokolová

Vydalo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Na Poříčnickém právu 1/376, 128 01 Praha 2

Praha 2019

ISBN: 978-80-7421-206-2

Úvod

Publikaci „Odpovědné veřejné zadávání – evropská praxe“ vydáváme s cílem přiblížit různé přístupy k odpovědnému zadávání veřejných zakázek v několika evropských zemích. Už jen samotné pojmenování přístupu, který bývá označován jako strategický, udržitelný, společensky nebo sociálně odpovědný, naznačuje, že praktické nastavení a jeho konkrétní využívání se v evropských zemích liší. Hlavní myšlenka tohoto konceptu je však společná, a to získat za veřejné prostředky vynaložené na veřejné nákupy maximální přínos pro společnost, ekonomiku i životní prostředí.

Publikace vychází v rámci českého projektu „**Podpora implementace a rozvoje sociálně odpovědného veřejného zadávání**“, v jehož průběhu se realizátorům naskytla řada příležitostí inspirovat se zahraniční praxí, a proto se rozhodli oslovit několik autorů, expertů na odpovědné veřejné zadávání, z různých evropských zemí, aby přispěli do této sbírky svými příspěvky. Autorů jsme se zeptali zejména na základy, na kterých je odpovědné zadávání v jejich zemi postaveno, jak to funguje v jejich instituci a jaké sledují priority. Také nás zajímalo, jak se jim daří měřit výsledky jejich práce v oblasti odpovědného veřejného zadávání a jak o odpovědném přístupu informují jak interně, tak externě. Autoři pocházejí z institucí různého druhu, v publikaci také najdete příspěvek z Evropské komise a výběr zemí není komplexní, a tak se nejedná o srovnávací studii, nýbrž jen o nahlédnutí na rozličné praxe, které však může být vzájemnou mezinárodní inspirací.

Publikace vychází v tištěné podobě v českém i anglickém jazyce a je přístupná i na internetových stránkách www.sovz.cz.

*Eva Chvalková
eva.chvalkova@mpsv.cz*

*Projekt „Podpora implementace a rozvoje sociálně
odpovědného veřejného zadávání“
Ministerstvo práce a sociálních věcí, Česká republika*

Více o projektu:

Projekt „Podpora implementace a rozvoje sociálně odpovědného veřejného zadávání“ realizuje Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky od března 2016. Projekt vytváří dlouhodobou konzultační a odbornou platformu pro rozvoj tohoto konceptu a mimo jiné nabízí: poradenství, konzultace, příklady dobré praxe, vzorové textace, konference, vzdělávací akce, e-learning a web www.sovz.cz.

OBSAH

Evropská komise	7
Autorka: Anna Lupi, Legal and Policy Officer, DG Grow, Evropská komise	
Česká republika	11
Autorka: Leona Gergelová Šteigrová, vedoucí oddělení veřejných zakázek, Ministerstvo práce a sociálních věcí	
Slovensko	17
Autorka: Janka Valčuhová, hlavní státní poradce, Odbor legislativně-právní, Úřad pro veřejné zadávání	
Polsko	21
Autor: Przemysław Piechocki, prezident Rady asociace, Asociace sociálních družstev	
Velká Británie	29
Autor: Tim Rudin, vedoucí centrálního týmu pro odpovědné veřejné zadávání, Transport for London	
Francie	39
Autorka: Malika Kessous, vedoucí odpovědného zadávání, Ředitelství nákupu státu, Ministerstvo financí	
Španělsko	49
Autor: Miguel Benito, ředitel pro koordinaci veřejných zakázek, Rada města Barcelona	
Norsko	57
Autorky: Maren Grevstad Pettersen, Anne Cathrine Jacobsen a Christine Kihl, The Agency for Public Management and eGovernment (Difi)	
Příloha – rozhovory	63
Rozhovor s Matthieu Cahenem , senior-analytikem politik a zástupcem vedoucího oddělení pro zadávání veřejných zakázek v OECD	
Rozhovor se Shaunem McCarthym , ředitelem Action Sustainability	

EVROPSKÁ KOMISE

Autorka:

Anna Lupi

Legal and Policy Officer,
DG Grow,
Evropská komise

Strategický přístup k zadávání veřejných zakázek v zemích EU

Míra využívání strategického veřejného zadávání se v rámci EU velmi liší. Některé členské státy vynakládají velké úsilí na zavádění různých aktivit týkajících se využívání veřejného zadávání jako strategického nástroje pro dosažení dalších cílů politik (environmentálních, sociálních, inovačních). Využívané přístupy jsou také různorodé: v některých případech povinnosti stanovují legislativně, jinde vytvořili měkčí pravidla formou národní či regionální strategie veřejného zadávání a někde také vyvinuli praktické podpůrné nástroje, jako jsou metodologické pokyny, školení, vzorová kritéria atd.

Priority pro úspěšné odpovědné veřejné zadávání

Odpovědné a udržitelné zadávání veřejných zakázek vyžaduje zapojení strategického myšlení a plánování ze strany orgánů veřejné správy, jakož i zapojení různých veřejných a soukromých subjektů, a to v různých fázích, včetně fáze řízení smluv. Aby bylo možné tyto úkoly účinně plnit, musí mít veřejní zadavatelé odpovídající profesionální schopnosti, které budou významně přesahovat rámec podrobné znalosti pravidel a zásad zadávání veřejných zakázek. Měly by mimo jiné zahrnovat i obchodní dovednosti a povědomí o cílech v oblasti udržitelnosti a sociální odpovědnosti, které mohou prostřednictvím zadávání veřejných zakázek plnit.

Při přípravě zadávacího řízení, někdy i při jeho řízení a samotném plnění zakázky se jim rovněž musí dostat správné formy technické podpory od jejich vlastního nebo jiných orgánů veřejné správy. A konečně, aby tyto prvky mohly být zavedeny do praxe a aby veřejní zadavatelé mohli prostřednictvím veřejných zakázek usilovat o dosažení cílů udržitelnosti či sociální odpovědnosti, je zásadní podpora a angažovanost na politické úrovni.

Přínosy odpovědného zadávání veřejných zakázek

Veřejné instituce jsou hlavními spotřebiteli v Evropě: každoročně vynakládají přibližně 1,8 bilionu eur, což představuje přibližně 14 % hrubého domácího produktu EU, a tak jejich rozhodování o způsobu vynakládání těchto prostředků může mít na různých úrovních značný dopad.

Přínosy spojené s udržitelným a odpovědným způsobem zadávání veřejných zakázek mohou zahrnovat cokoli od snížení dopadu na životní prostředí až po sociální, zdravotní a ekonomické přínosy. Zelené veřejné zakázky umožňují veřejným orgánům dosahovat environmentálních cílů a pomáhat při řešení řady problémů v oblasti životního prostředí (například odlesňování, emise skleníkových plynů, využívání vody, energetická účinnost a využívání zdrojů, znečištění ovzduší, vody a půdy, odpady a udržitelné zemědělství). Podobně sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek umožňuje veřejným institucím dosáhnout pozitivního sociálního dopadu a řešit řadu sociálních a etických otázek (integrace znevýhodněných osob a osob se zdravotním postižením, sociální péče a podpora, transparentnost a sledování dodržování lidských práv v globálních dodavatelských řetězcích, usnadnění přístupu sociálních podniků k veřejným zakázkám). Využívat zelené nebo sociálně odpovědné nakupování také znamená být příkladem pro širokou veřejnost a soukromý sektor, a ovlivňovat tak trh. Kromě toho tak lze podporovat soukromé společnosti v uplatňování zelených a sociálních kritérií pro vlastní zadávání zakázek.

Udržitelné zadávání veřejných zakázek lze dále využít jako užitečný kanál pro šíření informovanosti o environmentálních, sociálních a etických aspektech, a to na základě identifikace environmentálních a sociálních dopadů konkrétního výrobku/služby v průběhu celého životního cyklu a poskytování informací o výhodách ekologičtějších nebo etičtějších alternativ.

A konečně, zatímco udržitelné zadávání zakázek může v některých případech znamenat větší investice v současnosti, může to zároveň přinést značné úspory financí i jiných zdrojů v dlouhodobém měřítku, zejména při zohlednění nákladů životního cyklu.

Jednotný přístup EU vs. různé národní přístupy

Komise nedoporučuje žádný jednotný přístup, neboť si dobře uvědomuje odlišnosti v oblasti veřejného zadávání v různých členských státech. Kromě toho mohou mít různé úrovně veřejné správy různé pravomoci, priority a možnosti, pokud jde o finanční a lidské zdroje. Jak bylo uvedeno ve sdělení z roku 2017, Komise vidí svou úlohu jako partnera členských států v jejich úsilí o zlepšování vlastních systémů zadávání veřejných zakázek, a to i v oblasti strategického veřejného zadávání. Vzhledem k tomu, že velmi důležitou roli hrají podmínky v dané zemi, mají právě samy členské státy ty nejlepší předpoklady definovat si vlastní potřeby, přičemž Komise je připravena nabídnout v rámci svých možností podporu.

Využívání odpovědného veřejného zadávání u projektů financovaných z evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF)

I když neexistují žádná pravidla, která by to u projektů financovaných z fondů ESIF ukládala jako povinnost, jednotlivé útvary Komise v těchto případech podporují co nejširší uplatňování sociálně odpovědného a udržitelného zadávání veřejných zakázek. V této souvislosti zahájilo GŘ REGIO ve spolupráci s organizací OECD projekt, jehož záměrem je poskytnout technickou podporu pěti pilotním projektům financovaným z fondů ESIF v EU, a to s cílem pomoci zúčastněným veřejným zadavatelům přistupovat ke svým zakázkám strategicky.

Povinné udržitelné zadávání veřejných zakázek v rámci projektů financovaných z fondů ESIF?

Směrnice o zadávání veřejných zakázek představují právní rámec, kterým by se měli všichni zadavatelé při zadávání veřejných zakázek řídit, a to bez ohledu na druh využívaných veřejných prostředků. Při zadávání veřejných zakázek poskytují možnost zohlednit aspekty udržitelnosti, ale nevyžadují, aby je zadavatelé ve svých zadávacích řízeních uplatňovali. Je také třeba zdůraznit, že pravidla zadávání veřejných zakázek se vztahují na širokou škálu nákupů s různými charakteristikami a že zadávání veřejných zakázek se používá v situacích, které se mohou z rozpočtového, společenského i politického hlediska značně vzájemně lišit. Zavedení povinnosti udržitelného zadávání veřejných zakázek pro projekty financované z fondů ESIF by mohlo mít za následek definování „minimální udržitelnosti“ (s určitou mírou přesnosti), která by měla být součástí veřejných zakázek. To by bylo v rozporu se zásadami a postojem dobrovolnosti stanoveným ve směrnici o zadávání veřejných zakázek a bylo by to také mimořádně náročné z technického a legislativního hlediska vzhledem k široké škále projektů, které mohou být prostřednictvím fondů ESIF financovány.

Sledování výsledků, měření dopadu

Sledování a měření dopadu odpovědných veřejných zakázek je náročné jak pro Komisi, tak pro členské státy. V souvislosti s oznamovacími povinnostmi členských států podle článku 83 směrnice 2014/24, a s cílem usnadnit sběr dat a informací na toto téma, poskytla Komise členským státům dobrovolnou šablonu obsahující části týkající se využívání strategického veřejného zadávání. Z předběžného posouzení předložených zpráv vyplývá, že dostupné kvalitativní a kvantitativní údaje o využívání strategického zadávání zakázek v členských státech se značně liší. Některé členské státy však již byly schopny dodat důležité informace. Je třeba poznamenat, že Komise v současné době spolupracuje s členskými státy na zlepšení celkového sběru údajů o zadávání veřejných zakázek a jejich analýze, což by se také mělo pozitivně odrážet na sledování činností spojených s udržitelným zadáváním veřejných zakázek. Dále také pracujeme na revizi standardních formulářů pro uveřejnění na úrovni EU v TEDu, které by veřejnému zadavateli umožnily uvést, zda zadávaná veřejná zakázka obsahuje strategické prvky.

Nástroje, odkazy, komunikace

Na níže uvedeném odkazu naleznete brožuru o strategickém zadávání veřejných zakázek, kterou Komise zveřejnila. Poslední stránka obsahuje seznam užitečných odkazů: <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/25984>.

Co se týče nějaké společné komunikační platformy v rámci EU, tak v oblasti udržitelného a odpovědného zadávání veřejných zakázek žádná taková neexistuje, nicméně Komise vytvořila „e-kompetenční centrum“, které pro veřejné zadavatele z celé EU představuje jednotné přístupové místo k nástrojům a materiálům Komise v oblasti zadávání veřejných zakázek a obsahuje i části týkající se zeleného i sociálního veřejného zadávání, jakož i zadávání veřejných zakázek v oblasti inovací: https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/support-tools-public-buyers_en.

ČESKÁ
REPUBLIKA

Autorka:

Leona Gergelová Šteigrová

vedoucí oddělení veřejných zakázek,
Ministerstvo práce a sociálních věcí

Fungování odpovědného veřejného zadávání v České republice

Odpovědné veřejné zadávání v České republice bylo dlouhou dobu vnímáno v úzkém slova smyslu, a to zejména prostřednictvím tzv. podmínky zaměstnání 10 % dlouhodobě nezaměstnaných, či jako nákup produktů s ekoznačkou a požadavek na zavedení systému environmentálního managementu. V praxi se prvky odpovědného veřejného zadávání objevovaly spíše nahodile a ojediněle stím, že tyto využívalo několik málo veřejných zadavatelů.

Postupně se však množí příklady využití různých aspektů odpovědného veřejného zadávání, ať už společenských/sociálních nebo „zelených“. Objevují se nová témata jako např. férové dodavatelské vztahy, podpora důstojných pracovních podmínek a bezpečnosti práce, podpora malých podniků či sociálních podniků. Zadavatelé tak začínají přemýšlet nad dopady a souvislostmi dané zakázky z hlediska místní ekonomiky, zaměstnanosti a/nebo pracovních podmínek osob podílejících se na výrobě či realizaci určité služby nebo o dopadu na komunitu v místě plnění dané zakázky, na zdraví a životní prostředí.

Posledním důležitým milníkem ve vývoji odpovědného veřejného zadávání se stalo Usnesení vlády č. 531/2017, které rozšířilo jeho pojetí a propojilo ekonomické, sociální i environmentální aspekty (zavedení Pravidel pro uplatňování odpovědného přístupu). Významným přelomem pro vnímání odpovědného zadávání bylo také ISO 20400 pro udržitelné nakupování, které klade důraz i na obecnější zásady pro zadávání veřejných zakázek: férové příležitosti pro všechny, důraz na analýzu potřeb zadavatele i očekávaných nákladů, maximální transparentnost, férové dodavatelské vztahy, profesionální řízení smluv atd. a provází zadavatele strategickým přístupem v procesu nakupování. Posun vidíme současně v postupné implementaci odpovědného veřejného zadávání v rámci organizací, což vede k systémovému uplatňování Pravidel odpovědného veřejného zadávání a propojení priorit a cílů konkrétního zadavatele s jím investovanými prostředky do veřejných zakázek. Aktuálním příkladem komplexního přístupu je implementace Pravidel odpovědného veřejného zadávání, která probíhá v rámci resortu dopravy. Stále však mezi zadavateli převažuje obava využívat v rámci veřejných zakázek nové přístupy. Mezi nejčastěji zmiňované bariéry patří nejasnost a složitá předvídatelnost kontrolních mechanismů, a to zejména u zakázek spolufinancovaných z prostředků EU. Zadavatelé kladou důraz na procesní přesnost, méně už na strategický význam veřejných nákupů. Pro reálnou implementaci strategického veřejného zadávání nás v ČR čeká ještě poměrně dlouhá cesta.

Praxe odpovědného veřejného zadávání na Ministerstvu práce a sociálních věcí

V roce 2015 nejvyšší vedení Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) přijalo Strategii odpovědného veřejného zadávání resortu práce a sociálních věcí, která definovala priority MPSV v této oblasti. Jejím hlavním smyslem bylo, že určila vizi, resp. směr, kterým se MPSV jako zadavatel veřejných zakázek chce ubírat, jakým zadavatelem chce být a jak chce působit na trh.

Na nejvyšší úrovni tak byly přijaty strategické priority pro oblast zadávání veřejných zakázek, které na straně jedné sloužily jako společný rámec pro zadavatele v resortu práce a sociálních věcí, na straně druhé umožnily otevřeně komunikovat tyto priority navenek, vůči potenciálním uchazečům o veřejné zakázky. Oporu pro jednotlivé priority Strategie odpovědného veřejného zadávání získala v příslušné směrnici 2014/24/EU k zadávání veřejných zakázek, dále ve Strategickém rámci udržitelného rozvoje ČR z roku 2010, který explicitně zmiňoval „odpovědný“ přístup k veřejným zakáz-

kám. MPSV se tímto dokumentem přihlásilo ke konceptu odpovědného veřejného zadávání (dále také „OVZ“) v celé šíři jeho definice a stanovilo si priority pro své nákupy. Těmi jsou:

podpora soutěže, otevřenosti vůči dodavatelům (zejména sociálním podnikům, malým podnikům či zaměstnavatelům osob zdravotně postižených) a zvýšení diverzity dodavatelského řetězce.

zohledňování sociálních aspektů při zadávání veřejných zakázek, a to jak s ohledem na sociální začleňování a podporu zaměstnanosti znevýhodněných osob, tak s důrazem na dodržování pracovních podmínek a bezpečnosti práce.

hledání ekologicky šetrných řešení, která jsou v rovnováze s důrazem na ekonomickou výhodnost a aktuální hospodářskou situaci.

Odpovědnost za plnění strategie má odbor, v jehož kompetenci jsou veřejné zakázky, kde se tak propojila každodenní administrace veřejných zakázek s implementací odpovědných prvků ve veřejných zakázkách. Velkou inspiraci jsme získali ze zahraničí – využili jsme checklisty, příklady dobré praxe apod.

V červenci 2019 došlo k vyhodnocení plnění strategie odpovědného zadávání a k její aktualizaci tak, aby se implementace OVZ posunula zase o krok dál v souladu s mezinárodními trendy (směr, který vytyčuje ISO 20400 nevyjímaje) a lépe se propsala do veřejných zakázek v celém resortu, nejen na samotném ministerstvu (pozn. do resortu MPSV spadají mj. všechna pracoviště Úřadů práce, správy sociálního zabezpečení a inspektorátů práce).

Provázání na strategii a podpora vedení

MPSV jako resort, který má sociální odpovědnost už v názvu, se přirozeně zajímá o společenské aspekty v rámci veřejných zakázek a dopady sociálně odpovědného zadávání mají širokou oporu v resortních strategických dokumentech (podpora zaměstnanosti, sociálního začleňování apod.). Strategie OVZ je tak logickým vyústěním kompetencí a cílů MPSV. Tak je nahlíženo i vedením – jako nezpochybnitelný směr veřejných nákupů. Významnou podporou realizace je tak i fakt, že strategie byla široce projednána a schválena na nejvyšší úrovni.

Přínosy odpovědného zadávání veřejných zakázek

Hlavní důvody pro odpovědné veřejné zadávání by se daly shrnout jako čtyři následující přínosy:

- 1** Odpovědné – či chcete-li „udržitelné“ nebo „strategické“ – zadávání veřejných zakázek je pro zadavatele obrovskou příležitostí, jak **získat nejlepší hodnotu za investované peníze, jak být skutečně efektivní**. Je příležitostí, jak z financí vynakládaných za veřejné zakázky učinit příležitost pro naplnění dalších cílů a priorit zadavatele – podpořit zaměstnanost, místní ekonomiku a férové dodavatelské vztahy, bezpečné a důstojné pracovní podmínky lidí, životní prostředí a zdraví obyvatel.
- 2** Důležitý je i fakt, na který upozorňuje řada expertů – **udržitelnost jde ruku v ruce s kvalitou**. Jinak řečeno, odpovědné zadávání je o kvalitě – o vyšší kvalitě, kterou zadavatel získává.
- 3** Odpovědné zadávání je i o **zlepšení vztahů mezi zadavateli a dodavateli** – tak, aby kvalitní a odpovědné firmy měly možnost nabídnout zadavateli to nejlepší řešení, které trh nabízí. Aby spolu obě strany – zadavatelé a dodavatelé – adekvátně komunikovaly a hledaly cesty pro nejlepší naplnění veřejných potřeb a výzev.
- 4** Av neposlední řadě – odpovědné zadávání zkvalitňuje i samotný management procesu nakupování a zadávání veřejných zakázek, neboť **vede zadavatele, aby nákupy lépe promýšleli z hlediska jejich dopadů a konsekvencí**, aby věnovali více času přípravě a komunikaci před vyhlášením veřejné zakázky a také akcentuje contract management a vyhodnocování všech dopadů.

Priority a témata MPSV

Sohledem na charakter veřejných zakázek MPSV jsme se v prvních čtyřech letech zaměřili na identifikaci těch zakázek, kde je aplikace aspektů OVZ vhodná a efektivní:

- U veřejných zakázek, kde bylo možné nabídnout pracovní příležitost osobám znevýhodněným na trhu práce, jsme upřednostnili dodavatele zaměstnávající osoby zdravotně postižené či sociální podniky, případně jsme požadovali zaměstnat určitý počet osob z tohoto okruhu lidí na plnění veřejné zakázky.
- Pro diverzifikaci našich dodavatelů (resp. abych umožnili lepší přístup i malým či sociálním podnikům k našim zakázkám) jsme zavedli řadu Dynamických nákupních systémů, více dělili veřejné zakázky na části, či pro drobné dodavatele uspořádali školení tak, aby rozuměli našim elektronickým systémům a uměli podávat nabídky.
- Komodity dovážené ze třetích zemí jsme poptávali s požadavky pro etické nakupování.
- Pro centrální nákupy, které pokrývají komodity významné pro chod všech úřadů resortu MPSV po celé ČR, jsme se primárně zaměřili na ekologicky šetrná řešení. V objemech, které takto nakupujeme, je pak i malý krok směrem k udržitelnosti poměrně zásadní. Snaha o zmenšení negativního dopadu na životní prostředí se nicméně propsala i do řady menších zakázek, např. na realizaci udržitelných akcí (konferencí a seminářů) či pořízení propagačních předmětů.

Nástroje z praxe

Ve využití jednotlivých nástrojů jsme se inspirovali v zahraničí, u Transport for London například při využití checklistů na úrovni přípravy konkrétní veřejné zakázky. Ty nám velmi pomáhají zautomatizovat promýšlení „odpovědných aspektů“ u každé veřejné zakázky.

Kontrolní list k vyhodnocení příležitosti odpovědného veřejného zadávání (OVZ) při plnění veřejné zakázky

Kontrolní otázky

- Může na plnění veřejné zakázky získat práci osoba/osoby znevýhodněné na trhu práce?
- Mohou na plnění veřejné zakázky získat praxi/zvýšit si kvalifikaci osoby znevýhodněné na trhu práce?
- Existuje zvýšené riziko, že při plnění veřejné zakázky může docházet k porušování zákonného standardu pracovních podmínek dle zákoníku práce, právních předpisů v oblasti zaměstnanosti a BOZP?
- Existuje zvýšené riziko, že při plnění veřejné zakázky může docházet k porušování mezinárodních úmluv o lidských právech, sociálních či pracovních právech, zejména úmluv Mezinárodní organizace práce uvedených v Příloze X směrnice č. 2014/24/EU?
- Je relevantní v rámci této veřejné zakázky hodnotit lepší pracovní podmínky osob podílejících se na jejím plnění, a to nad rámec zákonného standardu pracovních podmínek?
- Mohou-li veřejnou zakázku (nebo její část) plnit sociální podniky, jakým způsobem je lze podpořit v přístupu k účasti ve veřejné zakázce?
- Mohou veřejnou zakázku plnit malé podniky? Je vhodné přijmout taková opatření, aby se zlepšil jejich přístup k účasti ve veřejné zakázce?
- Existuje zvýšené riziko problémových vztahů v dodavatelském řetězci, zejména pro malé a střední podniky jako např. opožděná splatnost faktur, nelegální zaměstnávání osob, porušování BOZP, nedodržování právních předpisů o ochraně životního prostředí apod.?
- Existuje ekonomicky přijatelné řešení, které umožní získat plnění šetrnější k životnímu prostředí, např. povede k úspoře energie, snížení emisí, k využití ekologických materiálů, recyklaci, snížení množství odpadu, zapojení cirkulárního hospodářství apod.?

ANO Příležitosti OVZ

Zaměstnávání osob znevýhodněných na trhu práce

Podpora praxe, zvyšování kvalifikace a rekvalifikací

Podpora důstojných pracovních podmínek

Podpora důstojných pracovních podmínek

Podpora důstojných pracovních podmínek

Podpora účasti sociálních podniků ve veřejných zakázkách

Přínos pro místní ekonomiku, komunitu

Férové dodavatelské vztahy

Podpora ekologicky šetrných řešení

- Je s ohledem na situaci na trhu vhodné o užití OVZ ve veřejné zakázce informovat dodavatele, např. formou předběžných tržních konzultací, technických školení dodavatelů apod.?
- Existují jiná významná rizika nebo příležitosti z pohledu společenské odpovědnosti či udržitelnosti?

Komunikace zadavatelů s dodavateli ve vztahu k OVZ

Jiné

Identifikovaná příležitost OVZ

Popis identifikované příležitosti OVZ a jejího propojení s předmětem plnění veřejné zakázky, způsobu použití a popis společenských benefitů:

Monitoring a měření výsledků

Detailní monitoring a měření dopadů je pro nás nyní jednou z největších výzev. Zřejmě většina zadavatelů, když začíná s odpovědným veřejným zadáváním, snaží se co nejvíce nastavit proces přípravy a využití aspektů OVZ na co nejvíce zakázkách. Po určité době zjistí, že takto zadaných zakázek už má velké množství a velmi by pro další práci ocenil manažersky vhodně utříděná detailní data. Náš systém monitoringu tudíž nyní rozvíjíme tak, aby odpovídal aktuální situaci, kdy veřejných zakázek zadaných s aspekty OVZ je již celá řada a je třeba i část contract managementu zautomatizovat. Opět se v tomto obracíme do zahraničí a vyhodnocujeme si nástroje, které jiní zadavatelé používají k vyhodnocování (měření) dopadů.

Komunikace odpovědného zadávání veřejných zakázek

Komunikace je přirozeně klíčová pro úspěch celé snahy o odpovědné zadávání. Vidíme to i u jiných organizací, že řada problémů s prosazením odpovědného přístupu je spojena s nedostatečnou komunikací, vysvětlením tohoto přístupu, a tím s nepochopením. Kolem odpovědného zadávání u nás panuje řada mýtů, které mnohdy nelze vyvrátit jinak než posílením diskuse.

U nás na MPSV se interní komunikace zaměřila na široké projednání návrhu strategie před jejím přijetím. Po jejím schválení byla předmětem řady školení. O cílech MPSV informujeme samozřejmě i dodavatele, prostřednictvím webu, ale i cíleně v rámci předběžných tržních konzultací.

Nicméně protože snahou MPSV je odpovědné veřejné zadávání rozšířit na národní úrovni, realizujeme projekt na podporu implementace odpovědného veřejného zadávání a v rámci tohoto národního projektu je klíčovou aktivitou právě komunikace zkušeností, příkladů dobré praxe a metodik mezi zadavateli. Tento projekt má svoji webovou stránku www.sovz.cz a tam lze veškeré informace najít.

Autorka:

Janka Valčuhová

hlavní státní poradce,
Odbor legislativně-právní,
Úřad pro veřejné zadávání

Sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek na Slovensku

Myšlenka sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek není na Slovensku nová, avšak teprve nedávno se dostala do popředí zájmu. Sociálně odpovědné veřejné zakázky upoutaly pozornost jako prostředek pomoci méně rozvinutým regionům Slovenska, zejména v boji proti vysoké míře nezaměstnanosti. Právní úprava však nebyla dostačující. Pro zajištění řádného uplatňování sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek přijala slovenská vláda v roce 2016 usnesení. Toto první usnesení vlády o sociálně odpovědném zadávání veřejných zakázek uložilo Úřadu pro veřejné zadávání povinnost poskytovat při zadávání veřejných zakázek podporu méně rozvinutým regionům Slovenska zohledněním sociálních aspektů. O rok později vydala vláda další usnesení, kterým uložila Úřadu pro veřejné zadávání povinnost připravit novelu zákona č. 343/2015 Sb., o zadávání veřejných zakázek (zákon o veřejném zadávání) tak, aby bylo pro zadavatele snazší sociální aspekty uplatňovat.

Za účelem splnění této povinnosti připravilo Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky ve spolupráci s Úřadem pro veřejné zadávání nový zákon o sociálních podnicích, kterým se rovněž novelizoval zákon o veřejném zadávání tak, aby zohledňoval sociální aspekty. Nový zákon nabyl účinnosti 1. května 2018 jako zákon č. 112/2018 Sb., o sociální ekonomice a sociálních podnicích. Tímto zákonem se novelizoval zákon o veřejném zadávání, přičemž největší dopad můžeme vidět ve třech oblastech, kterými jsou: výjimky, kvóty a vyhrazené zakázky.

Výjimky na podporu sociálně odpovědného zadávání zakázek

Nové výjimky se týkají podlimitních zakázek na zboží a služby a veřejných zakázek malého rozsahu. Podlimitní zakázka je taková zakázka, jejíž odhadovaná hodnota je nižší než finanční limit stanovený pro nadlimitní zakázku a zároveň je minimálně 70 000 eur, pokud jde o veřejnou zakázku na dodávky či služby (s výjimkou dodávky potravin), anebo 180 000 eur, pokud jde o veřejnou zakázku na stavební práce. Zakázka malého rozsahu je taková zakázka, jejíž odhadovaná hodnota je nižší než finanční limit stanovený pro podlimitní zakázku a zároveň je její hodnota minimálně 5 000 eur.

Tyto nové výjimky znamenají, že zákon o veřejném zadávání se nevztahuje na podlimitní veřejnou zakázku na dodávku zboží a služeb, ani na veřejnou zakázku malého rozsahu v případě, že je zakázka udělena registrovanému sociálnímu podniku, osobě se zdravotním postižením, která provozuje nebo vykonává samostatnou výdělečnou činnost na chráněném pracovišti nebo v chráněné dílně za předpokladu, že nejméně 30 % zaměstnanců chráněných dílen nebo zaměstnanců programů chráněného zaměstnání jsou osoby se zdravotním postižením nebo jinak znevýhodněné osoby.

Zákon č. 112/2018 Sb., o sociální ekonomice a sociálních podnicích uvádí definici registrovaného integračního sociálního podniku. Tento podnik musí zaměstnávat

- a) nejméně 30 % znevýhodněných osob z celkového počtu zaměstnanců,
- b) nejméně 30 % zranitelných osob z celkového počtu zaměstnanců, nebo
- c) nejméně 40 % znevýhodněných a zranitelných osob z celkového počtu zaměstnanců. (Tento zákon rovněž uvádí definici znevýhodněné a zranitelné osoby.)

Vyhrazené zakázky

Změna měla rovněž dopad na další oblast, kterou jsou vyhrazené zakázky. Při zadávání nadlimitní

zakázky může veřejný zadavatel či zadavatel vyhradit právo účasti v zadávacím řízení pouze registrovaným integračním sociálním podnikům, chráněným dílnám či fyzickým osobám se zdravotním postižením, které provozují nebo vykonávají samostatnou výdělečnou činnost na chráněném pracovišti, anebo mohou vyhradit provedení zakázky v rámci programů chráněného zaměstnání za předpokladu, že nejméně 30 % zaměstnanců registrovaných integračních sociálních podniků, zaměstnanců pracujících v chráněných dílnách nebo zaměstnanců zapojených do programů chráněného zaměstnání jsou osoby se zdravotním postižením nebo jinak znevýhodněné osoby.

Kvóty pro sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek

Nejvýznamnější změnou je zavedení kvóty pro sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek, která bude závazná od 1. 1. 2020. Podle této kvóty musí veřejní zadavatelé uplatňovat sociální aspekty minimálně u 6 % zakázek v případě, že zadávají minimálně 10 nadlimitních a/nebo podlimitních zakázek ročně. Sociální hledisko lze použít jako kritérium pro hodnocení nabídek, jako smluvní podmínku nebo ho uvést v popisu předmětu plnění. Pokud například veřejný zadavatel udělí 5 nadlimitních zakázek a 9 podlimitních zakázek za rok, pak v takovém případě 6 % představuje 0,84 zakázek zohledňujících sociální aspekty, takže veřejný zadavatel by měl uplatňovat sociální aspekty minimálně v jednom veřejném zadávacím řízení.

Rovněž byla zavedena definice sociálního aspektu, který je vymezen jako aspekt týkající se předmětu plnění, který může vést k pozitivnímu sociálnímu dopadu při plnění zakázky, zejména k vytvoření nebo podpoře pracovních příležitostí, důstojných, spravedlivých a uspokojivých pracovních podmínek nad rámec zákonné povinnosti, začlenění znevýhodněných, zranitelných nebo vyloučených osob a skupin lidí do sociálních vztahů a usnadnění jejich přístupu na trh práce, ke zvýšení dostupnosti a využitelnosti zboží, služeb a prací pro osoby se zdravotním postižením, etickému a spravedlivému obchodu, zajištění růstu znalostní ekonomiky a inovací, udržitelnosti zdrojů a sociální a územní soudržnosti, zvýšení odpovědnosti dodavatelů ve vztahu k zájmům společnosti, zejména zařazením společensky prospěšných činností mezi činnosti dodavatele a spoluprací dotčených stran na jeho činnostech, nebo zmírněním následků hospodářského a sociálního zaostávání nejméně rozvinutých regionů.

Odpovědné zadávání na Úřadu pro veřejné zadávání

Vzhledem k nové právní úpravě přijal Úřad pro veřejné zadávání novou vnitřní směrnici o zadávání veřejných zakázek. Tato nová směrnice také obsahuje ustanovení, že Úřad pro veřejné zadávání jako veřejný zadavatel ve veřejném zadávacím řízení by měl zvážit zahrnutí sociálních nebo environmentálních aspektů do popisu předmětu plnění, nebo jako speciální podmínku plnění zakázky, nebo jako kritérium pro hodnocení nabídek.

Úřad pro zadávání veřejných zakázek chce prostřednictvím vlastních zadávacích řízení inspirovat ostatní zadavatele k tomu, aby uplatňovali sociální aspekty a na základě vlastního příkladu jim ukázat, že sociálně odpovědné veřejné zadávání je možné a má své výhody. Když pořádně konference a jiné akce, rozhodneme se udělit zakázku chráněným dílnám nebo středním školám, které nám mohou zajistit stravovací služby. Také se snažíme celou akci připravit sociálně a ekologicky šetrným způsobem (pozvánky, místo konání). Dalším dobrým příkladem zohlednění sociálních aspektů je situace, kdy jsme chtěli do našich prostor koupit nový nábytek. Zakázku jsme zadali dodavateli, který zaměstnává odsouzené či obviněné osoby.

Za velmi užitečné považujeme rovněž využívání předběžných tržních konzultací a apelujeme na ostatní, aby je pokud možno využívali, neboť to považujeme při zadávání veřejných zakázek za důležitý prvek. Díky tomuto institutu může veřejný zadavatel získat důležité informace o trhu a také větší počet hospodářských subjektů na trhu se může dozvědět o předmětu zakázky, což může vyústit v lepší zadávací řízení pro veřejné zadavatele.

Dalším důležitým institutem, který může mít velký dopad, je možnost rozdělit zakázku na části. Díky tomuto institutu mohou veřejné zakázky přilákat zájem malých a středně velkých podniků. Tento institut není široce využíván, ale chtěli bychom mu věnovat více pozornosti, neboť trh se tak může snadno otevřít novým potenciálním dodavatelům.

Nastal čas jít směrem odpovědného zadávání

Úřad pro veřejné zadávání chápe, že mnozí stále považují veřejné zadávání za postup, který určuje, jak potřebné věci nakupovat za co nejnižší cenu. Nemůžeme však setrvávat u dosavadního pojetí, protože realita se změnila. Dnes musíme jako celá společnost čelit několika výzvám. Musíme přemýšlet o současných potřebách, aniž bychom ohrozili naši budoucnost. Když v procesu zadávání veřejných zakázek uplatníme sociálně odpovědné aspekty, umožní nám to zvažovat důsledky. Každý z nás k tomu může trochu přispět a společně můžeme dosáhnout i velkých cílů, které mohou mít pozitivní dopad na celou společnost.

Úřad pro veřejné zadávání intenzivně pracuje na šíření informovanosti o sociální odpovědnosti při zadávání veřejných zakázek a dodržování zásad „3E“. Tuto agendu považujeme za jednu z našich priorit, proto jsme ji zahrnuli mezi hlavní témata našeho předsednictví V4. Také jsme obdrželi finanční prostředky na projekt, který se rovněž zabývá myšlenkou získání nejlepší hodnoty za peníze, což ke splnění tohoto cíle také přispěje. Chtěli bychom vyzvat veřejné zadavatele, aby požadovali více než jen zboží nebo služby. Znamená to však nezvolit tu nejjednodušší cestu, ale ptát se sami sebe, co víc můžeme udělat.

Podpora a spolupráce pro implementaci odpovědného veřejného zadávání

Úřad pro veřejné zadávání chápe, že pro některé zadavatele může myšlenka sociálně odpovědného zadávání znít problematicky. Z tohoto důvodu Úřad pro veřejné zadávání zřídil Institut veřejného zadávání, jehož hlavním úkolem je poskytovat metodické poradenství zadavatelům. Institut veřejného zadávání může veřejným zadavatelům pomoci při uplatňování sociálních aspektů do zadávacího řízení. Úřad pro veřejné zadávání také připravil příručku o zadávání sociálně odpovědných, zelených a inovačních veřejných zakázek, kde veřejní zadavatelé a zadavatelé mohou nalézt základní informace k tomuto tématu.

Úřad pro veřejné zadávání spolupracuje se Sdružením měst a obcí a s Asociací SK 8, která zastupuje všechny slovenské regiony. Na národní úrovni Úřad pro veřejné zadávání spolupracuje zejména s Ministerstvem práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky a Ministerstvem životního prostředí Slovenské republiky na prosazování sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek. Na mezinárodní úrovni oceňuje Úřad pro veřejné zadávání spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky. Úřad pro veřejné zadávání si velmi cení možnosti výměny znalostí a osvědčených postupů se svými partnery v této oblasti.

POLSKO

Autor:
Przemysław Piechocki
Prezident Rady asociace,
Asociace sociálních družstev

Sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek v Polsku

Veřejné zakázky v Polsku představují více než 8 % hrubého domácího produktu (HDP). V rámci Evropské unie (EU) je to více než 14 % HDP EU, takže veřejné zadávání v EU je zatím stále významnější než v Polsku. Naše ekonomika měřená HDP stabilně roste v průměru o 4 % HDP ročně, ale stále je to jen 3,9 % evropského HDP. Veřejné zadávání v Polsku je proto mocným nástrojem podpory hospodářského rozvoje, inovací a sociálního podnikání, jakož i realizace sociální politiky a státní strategie. Pravidla a postupy pro zadávání veřejných zakázek, zákonné opravné prostředky, kontroly zadávání veřejných zakázek a příslušné orgány jsou upraveny zákonem o veřejných zakázkách (ZVZ). ZVZ byl přijat v roce 2004 a poté mnohokrát novelizován – nejrozsáhlejší novelizace v roce 2016 se zaměřila na provedení směrnice 2014/24/EU a směrnice 2014/25/EU do polského právního systému. Termín sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek byl znám již před tím, skutečná změna však nastala s provedením směrnic v červnu 2016. ZVZ se vztahuje na veškeré veřejné zakázky zadávané polskými veřejnými zadavateli a zadavateli na celostátní, regionální i místní úrovni. Každý veřejný zadavatel zpravidla zadává veřejné zakázky pro své vlastní potřeby.

Sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek používají především subjekty povinné uplatňovat ZVZ při vynakládání veřejných prostředků. Taková povinnost vyplývá přímo ze zákona o veřejných zakázkách. Mezi tyto subjekty patří především orgány sektoru veřejných financí, které poskytují veřejné prostředky. Podle článku 9 zákona ze dne 27. srpna 2009 o veřejných financích mezi tyto orgány patří:

- 1) orgány veřejné správy včetně orgánů státní správy (např. Kancléřství Sejmu, senátu, prezidenta Polské republiky, ministerstva, ústřední úřady), orgány státní kontroly a právní ochrany (např. Nejvyšší kontrolní komora, Komisař pro občanská práva, Národní rada pro vysílání) a soudy (např. Nejvyšší soud, obecné soudy, správní soudy) a tribunály (např. Ústavní soud),
- 2) jednotky místní samosprávy (obce, powiaty, wojvodství) a jejich svazy,
- 3) rozpočtové jednotky (např. školy),
- 4) rozpočtové subjekty místní samosprávy,
- 5) výkonné agentury (např. Polská agentura pro rozvoj podnikání, Agentura pro restrukturalizaci a modernizaci zemědělství),
- 6) rozpočtové instituce,
- 7) státní účelové fondy,
- 8) Instituce sociálního zabezpečení a fondy jí spravované, jakož i Zemědělský fond sociálního zabezpečení (KRUS) a fondy spravované předsedou Zemědělského fondu sociálního zabezpečení,
- 9) Národní zdravotní fond,
- 10) nezávislé útvary veřejného zdravotnictví,

- 11) státní vyšší a vysoké školy,
- 12) Polská akademie věd a všechny její organizační jednotky,
- 13) státní kulturní instituce a kulturní instituce na úrovni místních samospráv (např. muzea, divadla) a národní filmové instituce,
- 14) jiné státní právnické osoby nebo právnické osoby místní samosprávy zřízené podle zvláštních předpisů za účelem plnění veřejných úkolů, s výjimkou podniků, výzkumných ústavů, bank a společností obchodního práva.

Četnost uplatňování sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek v praxi polských veřejných zadavatelů a zadavatelů po provedení směrnice 2014/24/EU se zvýšila z 3,1 % v roce 2014 na 26 % v roce 2017. Jeho uplatňování do jisté míry závisí na tom, zda se jedná o rozhodnutí dobrovolné (pouze na základě ochoty veřejných zadavatelů) nebo povinné (např. veřejní zadavatelé jsou povinni vyžadovat pracovní smlouvy od zaměstnanců zhotovitelů v sektoru služeb a stavebních prací). Od té doby se uskutečnila řada iniciativ (například projekty EU, konference, školení a semináře) na podporu využívání sociálních aspektů obecně i při zadávání veřejných zakázek.

Polským ústředním vládním orgánem, který má na starosti záležitosti týkající se veřejných zakázek, je ředitel Úřadu pro veřejné zakázky (ÚVZ). ÚVZ zajišťuje jednotný přístup k ZVZ tím, že vydává, zejména – z moci úřední nebo na základě žádosti – stanoviska, v nichž ředitel předkládá výklad ustanovení ZVZ, která vyvolávají vážné pochybnosti nebo způsobují nesrovnalosti v judikatuře, a to s přihlédnutím k judikatuře soudů, polského Ústavního soudu nebo Evropského soudního dvora. ÚVZ má hlavní úlohu při provádění sociálně odpovědného a udržitelného zadávání veřejných zakázek v Polsku.

Běžně používané formy udržitelného zadávání veřejných zakázek

1 Zelené zadávání veřejných zakázek (GPP) je proces zadávání zakázek na výrobky, služby a práce s co nejmenším možným negativním dopadem na životní prostředí během jejich životního cyklu. Například nákup výrobků s nízkou spotřebou energie nebo vody může významně snížit účty za veřejné služby. Snížení množství nebezpečných látek v zakoupených výrobcích může snížit náklady na jejich likvidaci. Subjekty, které se zapojují do zeleného veřejného zadávání, budou lépe schopny řešit narůstající problémy v oblasti životního prostředí a plnit politické a závazné cíle snižování emisí CO₂, zvyšování energetické účinnosti a cíle v dalších oblastech environmentální politiky.

2 Sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek zahrnuje několik sociálních aspektů, které by mohly být součástí zadávacích řízení: důstojné pracovní podmínky, dodržování lidských a pracovních práv, sociální začlenění (včetně osob se zdravotním postižením), sociální ekonomika a malé a střední podniky, rovné příležitosti, dostupnost a design pro všechny se zohledněním kritérií udržitelnosti, otázek etického obchodování a širšího dobrovolného dodržování sociální odpovědnosti podniků. Tento přístup zahrnuje několik bodů: i) sociální, environmentální a pracovněprávní aspekty při zadávání zakázek ii) vyhrazené zakázky, iii) zvláštní režim pro sociální služby a iii) rozdělení zakázek na části.

V širším pojetí odpovědného zadávání veřejných zakázek existují mimo ZVZ předpisy a nástroje, které mají nepřímý či přímý dopad na uplatňování postupu zadávání veřejných zakázek:

- 1) Zákon ze dne 26. června 1974 - zejména zákoník práce obsahující definici pracovní smlouvy; je důležitý z důvodu uplatnění ustanovení o zaměstnancích podle čl. 29 odst. 3a ZVZ;
- 2) Zákon ze dne 7. října 1992 o regionálních účetních komorách, zejména vzhledem k úloze regionálních účetních komor při výkladu uplatňování ustanovení ZVZ ve finančním kontextu;
- 3) Zákon ze dne 27. srpna 2009 o veřejných financích, zejména v oblasti vynakládání veřejných prostředků bez použití postupu ZVZ;
- 4) Zákon ze dne 24. dubna 2003 o veřejně prospěšných a dobrovolnických pracích, zejména kvůli katalogu veřejných úkolů, které jsou vhodné pro sociální podniky spolupracující s jednotkami místní samosprávy;
- 5) Zákon ze dne 7. dubna 1989 - zákon o sdruženích kvůli úloze, kterou sdružení mají jako zhotovitelé v rámci veřejného zadávání, ale také jako subjekty, které mohou významně podporovat zadavatele při uplatňování sociálních hledisek při zadávání veřejných zakázek;
- 6) Zákon ze dne 9. října 2015 o revitalizaci, zejména z důvodu možnosti nepovinného uplatňování ZVZ při realizaci revitalizačních programů;
- 7) Zákon ze dne 27. srpna 1997 o pracovní a sociální rehabilitaci a zaměstnávání osob se zdravotním postižením, který je důležitý, neboť zaměstnávání osob se zdravotním postižením je v zákoně o veřejných zakázkách důležitou součástí prosociálních řešení;
- 8) Zákon ze dne 27. dubna 2006 o sociálním družstvu, zejména z důvodu ustanovení o zadávání vyhrazených zakázek sociálním družstvům podle čl. 15a;
- 9) Nařízení ministra rozvoje ze dne 26. července 2016 o typech dokumentů, které může veřejný zadavatel požadovat od dodavatele v zadávacím řízení, a které stanoví, jaké dokumenty může zadavatel požadovat od uchazečů a dodavatelů, aby prokázal splnění podmínek účasti v zadávacím řízení nebo dosažení cílů stanovených ve fázi plnění úkolu;

Udržitelné zadávání veřejných zakázek ve vnitřních předpisech

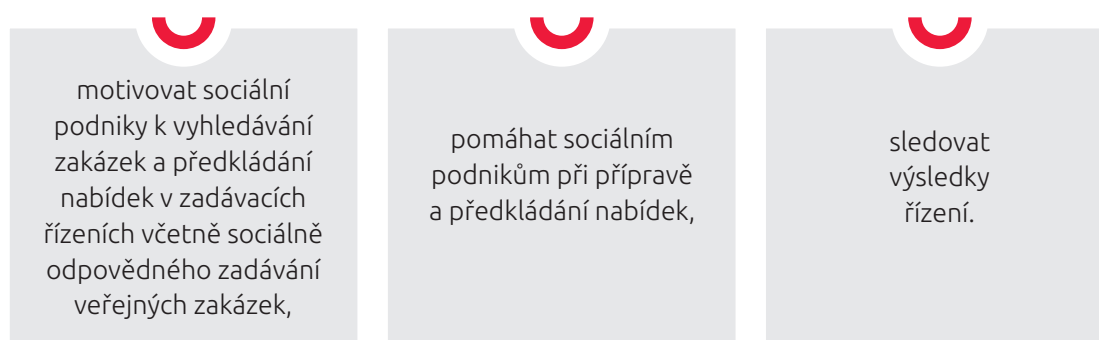
V současné době v Polsku veřejní zadavatelé a zadavatelé na celostátní, regionální a místní úrovni stále více přijímají vnitřní předpisy, které zohledňují dobrovolné nebo povinné uplatňování sociálního a udržitelného zadávání veřejných zakázek ve všech řízeních o zadávání veřejných zakázek realizovaných v rámci jejich institucí. V případě dobrovolného uplatnění je v nařízení uvedeno doporučení zvážit při nákupu služeb sociálně odpovědné veřejné zadávání, a v opačném případě uvést důvod, proč nebylo využito. Vychází to z předpokladu, že sociálně odpovědná řešení dle ZVZ by měla být propojena se strategiemi a cíli zadavatelů, protože nabízejí příležitost k dosažení konkrétních sociálních a environmentálních cílů. Zavádění prosociálních řešení by v žádném případě nemělo bránit dosažení hlavního cíle zakázky dle ZVZ, kterým je poskytování výrobků, služeb a provádění stavebních prací. Použití těchto řešení však dává příležitost splnit další sociální cíle nebo vyřešit konkrétní sociální problém, který je na základě strategie sociální politiky platné v daném veřejnoprávním útvaru zjištěn.

Ke změně způsobu myšlení a chování veřejných zadavatelů je bezpochyby zapotřebí politického vlivu. V Polsku pozorujeme pozitivní změnu postojů, neboť sociálně odpovědné veřejné instituce se nevyskytují ojediněle, sociální odpovědnost se stává normou. Je to úspěch celé polské společnosti, výsledek mezisektorové spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem a sektorem sociální ekonomiky. Tato změna netrvala dlouho, jen pár let. V současné době probíhají legislativní práce na novém zákonu o veřejných zakázkách, který má být zaveden od roku 2021. Současný návrh zákona obsahuje řadu ustanovení, jejichž cílem je zavést nástroje umožňující plánování veřejných zakázek s prosociálními prvky. Veřejný zadavatel má například před zahájením zakázky analyzovat potřeby a požadavky, mimo jiné s ohledem na možnost rozdělení zakázky na části nebo na uplatnění sociálních, environmentálních či inovativních aspektů.

Sociální ekonomika a veřejné zakázky

Asociace sociálních družstev (SNRSS) je nevládní organizací a Centrem podpory sociální ekonomiky (Osrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej, OWES) certifikovaným Ministerstvem rodiny, práce a sociální politiky. Asociace sociálních družstev není povinná uplatňovat zákon o veřejných zakázkách, ale při všech zadávacích řízeních sociální aspekty uplatňujeme. Jako certifikované centrum podpory sociální ekonomiky jsme součástí národní sítě, která musí pokrýt všechny oblasti Polska. V současné době existuje 57 certifikovaných OWES. Jejich úplný seznam lze nalézt na webových stránkách odboru sociální a solidární ekonomiky Ministerstva rodiny, práce a sociální politiky na adrese: <http://www.ekonomiaspoleczna.gov.pl/Wykaz,akredytowanych,Osrodkow,Ekonomii,Społecznej,3920.html>.

OWES prosazuje sociální ekonomiku a sociální podniky, včetně finanční podpory (grantové a dodatečné podpory) a zajišťuje školení a poradenství pro stávající a nově vytvořené sociální podniky. OWES poskytuje služby na základě norem stanovených Ministerstvem rodiny, práce a sociální politiky. Podle norem existuje kategorie poradenství zahrnující poradenskou činnost pro sociální podniky a nevládní organizace v oblasti zadávání veřejných zakázek. V rámci této činnosti jde mimo jiné o následující:

Tato podpora je spojena se školeními, mentorováním nebo studijními návštěvami a také s animačními aktivitami zaměřenými na místní komunity a útvary místní samosprávy. OWES poskytuje podporu bezplatně a využívá při tom vlastní zdroje, Evropského sociálního fondu a státních prostředků.

Co se týče poradenství a informační pomoci veřejným zadavatelům na celostátní, regionální a místní úrovni, kteří jsou povinni postupovat podle ZVZ, každá veřejná instituce je povinná zveřejnit své plány zadávání veřejných zakázek do 30 dnů od schválení rozpočtu na další rok. Podle našich zkušeností může plán zadávání veřejných zakázek, který veřejný zadavatelé schválí a oznámí pro daný rok,

také obsahovat volitelné sociální aspekty, což pomáhá vytvářet strategii k uplatnění prosociálních řešení a zároveň to umožňuje potenciálním dodavatelům se na zadávací řízení připravit. Stále více veřejných institucí chce být považováno za sociálně odpovědné, přičemž sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek mohou mít tyto instituce jako součást politiky sociální odpovědnosti podniků (CSR).

Výzvy a jejich řešení

Veřejní zadavatelé v Polsku však při realizaci prosociálních řešení řeší následující výzvy:

a Veřejní zadavatelé nemají k uplatňování sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek dostatečné informace o situaci na trhu a skutečných sociálních potřebách;

b Veřejní zadavatelé se obávají, že jakékoli další dodatečné požadavky by mohly mít za následek nedostatek uchazečů;

c Veřejní zadavatelé se u vyhrazených veřejných zakázek obávají, že žádný z dodavatelů nepředloží platnou nabídku a v důsledku toho budou nuceni řízení zrušit;

d Veřejní zadavatelé nejsou oprávněni požadovat potvrzení o statusu osob, které jsou členy marginalizovaných skupin, a v důsledku toho nemohou řádně posoudit nabídky;

e Veřejní zadavatelé nejčastěji používají ustanovení sociálně odpovědného veřejného zadávání, které se týkají otázek zaměstnanosti (ve skutečnosti jsou některé

z nich podle současně platného zákona při zadávání veřejných zakázek na stavební práce nebo služby povinné);

f Zaměstnanci/zástupci veřejných zadavatelů často neznají sociální podniky, se kterými by mohli spolupracovat, a zároveň si neuvědomují důležitost svých vlastních rozhodnutí ani dopad, který by tato rozhodnutí mohla mít na sociální nebo environmentální otázky.

g Další možné výzvy: i) nedostatečná informovanost o případných výhodách vyplývajících z uplatňování sociálních doložek, ii) zvyky veřejných zadavatelů, iii) nedostatek politických podnětů, iv) strach z chyb a jejich negativních důsledků, iv) vyšší ceny (dle odhadu 200 %)

h Dodavatel nebude schopen najmout požadovaný počet zaměstnanců z řad marginalizovaných skupin.

Důležitou roli v zadávacím řízení proto hraje podpora OWES (např. naší asociace) ve fázi přípravy zakázky. Veřejným zadavatelům poskytujeme poradenství a podporu při shromažďování údajů o nezaměstnaných či osobách se zdravotním postižením, které chtějí pracovat apod., abychom ukázali, které sociální požadavky jsou na daném trhu skutečně potřebné. Asociace shromáždila rozsáhlou databázi subjektů – subjektů sociální ekonomiky, jako jsou sociální podniky, včetně sociálních družstev, které by případně mohly mít zájem o účast v zadávacích řízeních a jsou schopny plnit zakázku se sociálními aspekty. Z takové databáze lze například zjistit, zda v regionu existují subjekty, které by měly zájem o podání nabídky v zadávacím řízení, s využitím vyhrazení zakázky, na poskytování služeb v oblasti péče o seniory. Můžeme také analyzovat jejich potenciál, lidské zdroje

a vybavení, jakož i jejich finanční situaci. V současné době pracujeme na řešeních, která podporují trh dodavatelů a splňují finanční podmínky stanovené ve fázi zadávacího řízení, jako je například záloha. Vyvinuli jsme řadu nástrojů pro realizaci řešení vyplývajících ze zákona o veřejných zakázkách. Nabízíme vzory požadavků v sociální oblasti, které lze rovnou použít přímo v zadávací dokumentaci. Připravujeme také podrobné postupy, které lze použít při výběru sociálně odpovědného dodavatele.

Ve fázi přípravy zadávacího řízení s prosociálním řešením, která je velmi důležitá, jde o formulaci zadávací dokumentace a nabídky. Spolupráce veřejného zadavatele s externím subjektem, jako je například OWES (jak to umožňuje článek 15 ZVZ (který dovoluje veřejnému zadavateli využít tzv. pomoci při nákupu)), má podobu vypracování vzorů sociálních požadavků a prosociálních řešení. Ve fázi podpisu smlouvy s vybraným zhotovitelem jde o to, aby smlouva zajišťovala splnění podmínek stanovených v zadávacím řízení, pokud jde o sociální aspekty. OWES nabízí podporu při vypracování příslušných ustanovení smlouvy.

Kontakt s jednotlivými stranami se navazuje s ohledem na ustanovení ZVZ. Využívá se všech možných komunikačních nástrojů, jako je telefon, e-mail, internet či pravidelné schůzky aj. Je nezbytné, aby v rámci pomoci při přípravě zakázky nebyla potenciálním dodavatelům v rámci dané zakázky pomoc poskytována souběžně. V takovém případě by došlo k porušení pravidel pro zadávání veřejných zakázek, což může vést ke zrušení zadávacího řízení.

Podpora dodavatelům

Je možné podpořit vybraného dodavatele při plnění sociálních podmínek, které mu veřejný zadavatel ukládá, např. při vyhledávání zaměstnanců z řad marginalizovaných skupin. Takovou podporu nabízíme zhotovitelům vybraným v zadávacím řízení ve fázi realizace zakázky. V současné době se instituce místní samosprávy snaží obeznámit se s prosociálními řešeními ve veřejných zakázkách tak, že tato řešení testují na menších zakázkách. V rámci naší spolupráce s veřejnými subjekty jsme také vyvinuli speciální systém pro testování sociálních prvků v řízeních, na která se ZVZ nevztahuje, např. pro zadávání zakázek za méně než 30 000 eur.

Spolupráce sociálních podniků a veřejného sektoru

V rámci Asociace sociálních družstev vycházejí naše aktivity v oblasti zadávání veřejných zakázek také z naší strategie. Naším hlavním cílem je podpora sociální ekonomiky a sociálního podnikání v Polsku. Podporujeme jednotlivce, kteří mají zájem o práci v odvětví sociální ekonomiky, subjekty sociální ekonomiky a všechny členy společnosti, kteří se zajímají o sociální podnikání a lepší budoucnost sociální ekonomiky tím, že vytvářejí prosperující přátelské prostředí. Spolupráce s orgány veřejné správy je jedním z našich nejdůležitějších základních pilířů, který vychází z naší podstaty. Klíčovým faktorem úspěchu je sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek. Jsme hluboce zakořeněni v místních komunitách, naše vedení úzce spolupracuje s veřejnými subjekty na tom, aby zadávání veřejných zakázek bylo pro členy místních komunit co nejefektivnější. Bez stanovení určitých povinností na podporu veřejných subjektů při uplatňování sociálních řešení v procesu zadávání veřejných zakázek by to však nebylo možné. Kromě toho jsou sociálně odpovědné zakázky součástí zákonných cílů naší asociace, které se vztahují na široce pojímanou pracovní i sociální reintegraci. V této oblasti do značné míry spolupracujeme s veřejnými institucemi na různých úrovních. Aby-

chom tohoto cíle dosáhli, snažíme se na základě širší strategie měnit chování veřejných zadavatelů a poukazovat na ekonomické, sociální a environmentální problémy, které místní komunity řeší.

Smysl sociálně odpovědného veřejného zadávání

Hlavním cílem veřejných zadavatelů je uzavírání smluv a získání plnění veřejných zakázek, takže sociální cíle nejsou v zásadě prioritou samotné zakázky, ale slouží k utváření sociální politiky v oblasti plnění zakázky. Úkolem subjektu prosazujícího při zadávání veřejných zakázek prosociální řešení, jako je například naše asociace, je proto při zadávání veřejných zakázek uvést cíl uplatňovaných sociálních kritérií, který doplňuje cíl ekonomický.

Uplatňováním sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek se snažíme vést veřejné zadavatele a zhotovitele k větší sociální odpovědnosti a k zajištění výsledků, které přesahují rámec pouhého poskytování výrobků a služeb. Veřejný zadavatel tedy může zakázek na poskytování služeb využít k utváření sociální politiky. Například výběr nejlevnější nabídky s sebou nese riziko náborem pracovníků za nízké mzdy, kteří se stanou příjemci systému sociálního zabezpečení financovaného veřejným zadavatelem. Mezi místní samosprávou a subjekty ze sociální sféry vytváříme partnerství, které se zaměřuje na sociální problémy místních komunit, lepší porozumění sociálním problémům, jejich účinnější řešení a posilování místních trhů. Díky takovým činnostem zůstávají finanční prostředky v obci. Ve skutečnosti jde o strategii oboustranně výhodnou, ze které všechny zainteresované strany vždy získají určitý prospěch – neexistují poražení.

Monitoring a komunikace

V tuto chvíli jsme se začali soustředit na analýzy veřejných výdajů vycházející zejména z ekonomickém paradigmatu zvaného vytváření společného bohatství (pozn. překl. community wealth building), jenž šíří Centrum pro místní ekonomické strategie. Ve středu této strategie jsou veřejné výdaje, zatímco peníze cirkulují na místní úrovni (podporují všechny v místních komunitách). Analýza výdajů je nejdůležitějším bodem této politiky, abychom věděli, odkud peníze přicházejí a ke komu jdou, a aby co nejvíce finančních prostředků zůstalo v dané lokalitě.

Sledování výsledků a dopadů sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek se provádí včas, pro dodavatele jsou organizovány otevřené akce zvané Poznejte svého zadavatele, koná se technický dialog s cílem zjistit, zda jsou sociální aspekty správně chápány – cílem je tedy lépe se vzájemně pochopit. Dochází k tomu za široké podpory veřejných zadavatelů, kterou tito nabízejí počínaje přípravou zadávacího řízení a realizací zakázky vybraným zhotovitelem konče. Díky tomu máme přístup k informacím o využití sociálních řešení v dané zakázce a jejich důsledcích. Snažíme se proto zejména zvyšovat informovanost o těchto řešeních, a to tak, že s pomocí vlastních zkušeností vytváříme katalog osvědčených postupů. Naším úkolem je poskytnout zájemcům zásadní podporu při realizaci sociálních řešení v souladu se ZVZ. Proto náš tým tvoří odborníci z této oblasti a profesionálové z praxe. Tímto způsobem můžeme efektivně ovlivnit podobu sociální politiky v daném regionu.

Budoucnost patří nám, my utváříme její podobu. Jak řekl Václav Havel: „Politika není umění možného, politika je umění nemožného“. Brzy budeme svědky nemožného, tedy všeobecného uplatňování sociálně odpovědných aspektů téměř ve všech veřejných zakázkách.

VELKÁ BRITÁNIE

Autor:

Tim Rudin

Vedoucí centrálního týmu
pro odpovědné veřejné zadávání,
Transport for London

Základy odpovědného zadávání veřejných zakázek

Odpovědné zadávání veřejných zakázek ve Spojeném království vzniklo v první polovině minulého desetiletí a bylo poprvé v širším měřítku formálně zakotveno v Národním akčním plánu pro udržitelné zadávání zakázek, který vypracovala pracovní skupina pro udržitelné zadávání zakázek v roce 2006. Poté řada orgánů veřejné správy (převážně na místní, nikoliv na centrální úrovni) vypracovala zadávací a smluvní podmínky, které pak testovala v roli prvních zadavatelů. Tento přístup se více rozšířil po přijetí návrhu zákona o sociální hodnotě („Social Value Act“) v roce 2012. Podle něj je třeba, aby orgány veřejné správy v souvislosti s veřejnými zakázkami zohledňovaly ekonomickou, sociální a environmentální prosperitu.

Zákon poskytl všem orgánům veřejné správy právní základ k tomu, aby sociální hodnotu a odpovědné zadávání veřejných zakázek přinejmenším vzaly v úvahu, což vedlo k mnohem širší implementaci společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek. Změny předpisů EU v oblasti zadávání veřejných zakázek v roce 2014 vytvořily pro orgány veřejné správy příležitost k začlenění požadavků odpovědného zadávání do předpisů.

Orgány veřejné správy stále více propojují odpovědné veřejné zadávání se svými obecnými cíli. Místní samospráva i většina orgánů veřejné správy je zde proto, aby prosazovala zlepšení v oblasti sociální, ekonomické a environmentální prosperity daného kraje či celé země, jakož i jejich obyvatel, pracovníků a návštěvníků. Zvyšuje se informovanost o tom, že orgány veřejné správy mají možnost tyto cíle přímo naplňovat prostřednictvím jimi vynakládaných finančních prostředků a prostřednictvím vztahů, které udržují se svým dodavatelským řetězcem.

Nedávno vláda Spojeného království oznámila, že rozšiřuje zákon o sociální hodnotě v tom smyslu, že se již nejedná o potřebu brát sociální hodnotu v úvahu, ale o požadavek sociální hodnotu v maximální možné míře vytvářet. V současné době se jedná o stanovení minimálních povinných kritériích hodnocení sociální hodnoty ve všech příslušných zadávacích řízeních. Tím se sociálně odpovědné veřejné zadávání dostane ve Spojeném království na „další úroveň“.

Odpovědné zadávání veřejných zakázek v Transport for London

Transport for London (TfL) patří do skupiny Greater London Authority (GLA) a zároveň prosazuje Politiku odpovědného veřejného zadávání starosty Londýna: www.london.gov.uk/rp-policy. Tuto politiku schválil a podepsal starosta Londýna, čímž dal jasně najevo závazek provádět odpovědné veřejné zadávání.

Odpovědné zadávání veřejných zakázek pro skupinu GLA znamená být průkopníkem v oblasti společensky, ekologicky a ekonomicky udržitelného veřejného zadávání s cílem dosáhnout vyšší kvality života a lepší hodnoty za peníze. Skupina GLA každoročně vynakládá na svou činnost v oblasti veřejného zadávání zhruba 11 miliard liber. Rozsah a rozmanitost naší kupní síly představuje značné příležitosti pro efektivní fungování partnerství s cílem dosáhnout příznivého poměru cena - výkon a prosazovat inovativní přístupy.

Primátor prohlašuje, že „chce, aby skupina GLA prostřednictvím svého rozsáhlého zadávání veřejných zakázek na výrobky a služby způsobila trvalé pozitivní změny, kterých lze dosáhnout následovně:

- vynaložením úsilí k tomu, aby se zlepšovaly podmínky místních komunit, a to na základě partnerské spolupráce s místními obyvateli a organizacemi, s cílem řešit jejich specifické potřeby prostřednictvím příslušných zadávacích požadavků a opatření v oblasti plnění
- prosazováním spravedlivého zaměstnávání u našich dodavatelů s cílem zajistit, aby jejich zaměstnanci měli spravedlivé pracovní podmínky a získali odpovídající odměnu, včetně „London Living Wage“ (mzda zajišťující základní životní potřeby v oblasti Londýna), a to do té míry, která je v souladu se zákonem
- odstraněním překážek, které malým a středně velkým podnikům a nedostatečně zastoupeným skupinám brání v tom, aby se staly součástí našeho dodavatelského
- řetězce a vytvářely pracovní, kvalifikační a vzdělávací příležitosti
- prosazováním inovativních přístupů, které podporují konkurenceschopnost Londýna jako jednoho z hlavních světových měst obchodu, tvořivosti a spravedlivého přístupu
- tím, že půjdeme příkladem při veřejném zadávání čistých technologií a efektivním využíváním zdrojů
- zachováním a obnovou našeho přírodního prostředí a chráněných objektů/lokalit
- vytvářením a sdílením osvědčených postupů jak v rámci skupiny GLA, tak externě.”

Propojení odpovědného zadávání veřejných zakázek na strategii organizace

Klíčovou organizační strategií pro TfL je Dopravní strategie primátora: <https://www.london.gov.uk/sites/default/files/mayors-transport-strategy-2018.pdf>. V návrhu č. 45 této strategie se uvádí, že organizace TfL bude „poskytovatele dopravy vést k tomu, aby dodržovali pokyny skupiny GLA týkající se Politiky odpovědného veřejného zadávání”.

Obchodní plán organizace TfL na období let 2019 - 2024 obsahuje závazek zahájit společně s našimi dodavateli nový přístup ke zlepšování výsledků v oblasti diverzity, a při společném řešení problémů klást důraz na spolupráci a společné plánování.

Pověřenec organizace TfL Mike Brown je vedoucím pracovní skupiny pro strategické učňovské vzdělávání v oblasti dopravy, která dohlíží na implementaci celo-sektorové Strategie pro dovednosti v dopravní infrastruktuře, kterou organizace TfL podepsala. Strategie zavazuje objednatele ve veřejném sektoru v oblasti dopravy a infrastruktury k tomu, aby na každé 3 mil. - 5 mil. GBP výdajů v rámci zakázky zajistili místo pro jednoho učně, a rovněž aby provozovali činnosti, které budou proaktivně řešit nedostatečné zastoupení žen a osob z menšinových etnických skupin v tomto sektoru. Práce organizace TfL v této oblasti je považováno za osvědčený postup, a náš přístup k podpoře vytváření dovedností a výsledků v oblasti zaměstnanosti v našem dodavatelském řetězci si osvojili i ostatní signatáři této strategie.

Organizace TfL každoročně vydává Prohlášení o moderním otroctví, které obsahuje činnosti, jež se zavazujeme prošetřit ke zmírnění rizik moderního otroctví v našich dodavatelských řetězcích. Toto

prohlášení se projednává na zasedání správní rady TfL a podepisuje ho zástupce správní rady. Aktuální prohlášení naleznete na tomto odkazu: <https://tfl.gov.uk/corporate/transparency/#on-this-page-15>.

Důvody proč zadávat sociálně odpovědně

Londýn je jedním z nejvíce prosperujících měst na světě. Řeší však také řadu problémů v sociální a ekonomické oblasti a v oblasti životního prostředí, a ne všichni lidé, kteří ve městě žijí nebo pracují, mají z této prosperity prospěch.

Míra dětské chudoby zůstává nepříjemně vysoká, v Londýně žije v chudobě přibližně 700 000 dětí. Londýn je jedním z nejrozmanitějších měst na světě, ale míra zaměstnanosti lidí pocházejících z černošské, asijské nebo jiné etnické menšiny (BAME) je o více než 10 % nižší než míra zaměstnanosti v populaci bělochů, přičemž přibližně 10 % obyvatel ve věku 16 - 24 let je nezaměstnaných. Londýn má také největší průměrný rozdíl v odměňování žen a mužů ve Velké Británii (21,4 %).

Odvětví dopravy ve Spojeném království zažívá značný nedostatek kvalifikovaných pracovníků, jejich odhad je do budoucna 55 000. To by mělo přímý dopad na schopnost organizace TfL provozovat, udržovat a rozšiřovat dopravní síť v Londýně, jakož i na příslušné náklady.

Výdaje organizace TfL představují více než 6 miliard liber ročně. Vidíme zde jedinečnou příležitost k vytvoření sociální a ekonomické hodnoty tím, že zahrneme požadavky odpovědného zadávání veřejných zakázek do smluv a budeme spolupracovat s dodavateli s cílem dosáhnout takových výsledků, které by řešily některé problémy Londýna.

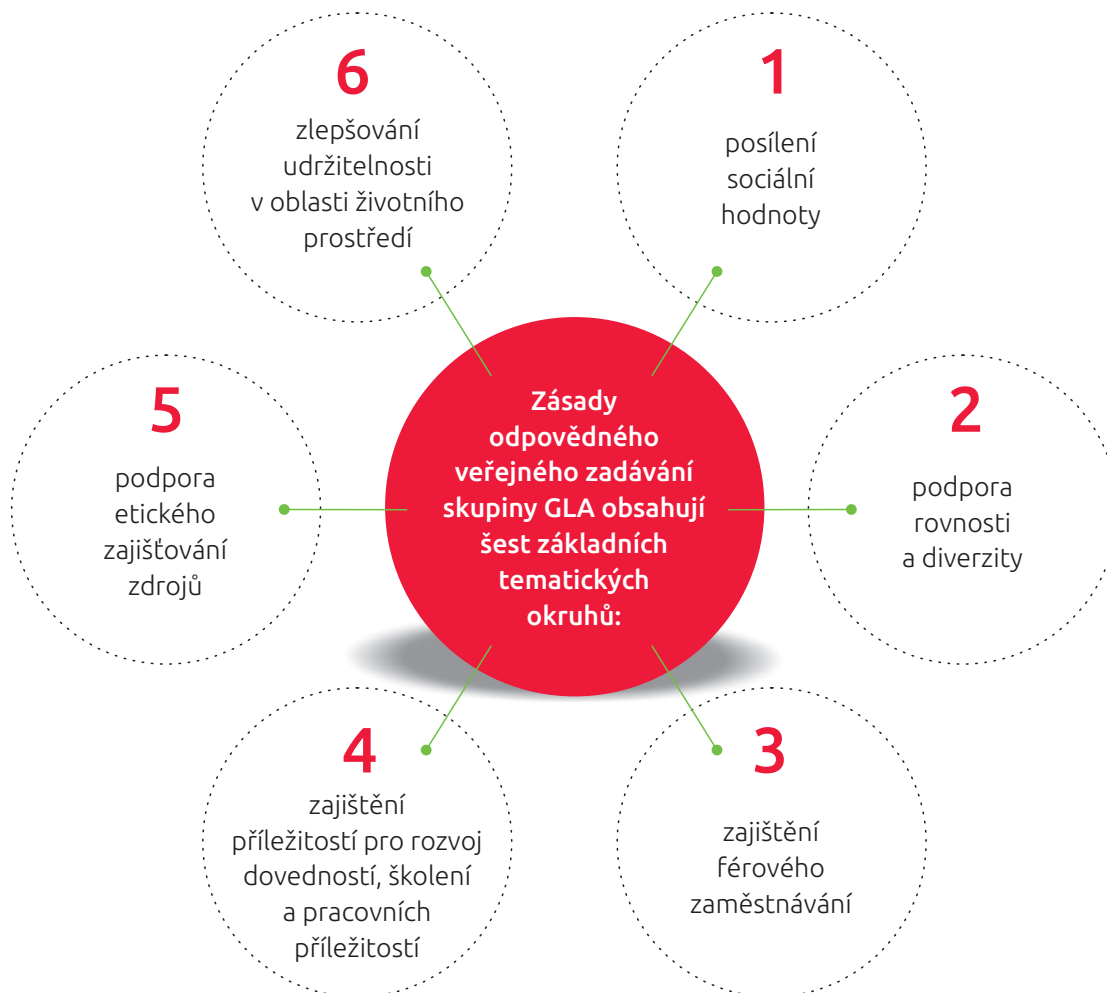
Přínosy odpovědného veřejného zadávání

Odpovědné zadávání veřejných zakázek má řadu výhod. Vytváří nedostatkové zdroje a dovednosti v dodavatelském řetězci a může spustit různé inovace a zlepšení. Je to klíčový mechanismus pro dosažení politických a organizačních cílů.

Přináší hodnotu, která zajistí, že veřejné prostředky budou co nejúčinněji využity k vytvoření maximálního veřejného prospěchu. Pomáhá také řešit reputační riziko, což je důležité v politickém prostředí, kde dodavatelské řetězce a způsob vynakládání finančních prostředků jsou předmětem důkladné kontroly ze strany veřejnosti.

Absolventi a uchazeči o zaměstnání stále častěji uvádějí jako rozhodující faktor při výběru zaměstnavatele politiku udržitelnosti a étos organizace, takže program aktivního odpovědného zadávání veřejných zakázek pomáhá organizaci TfL k náboru těch nejtalentovanějších pracovních sil. A v konečném důsledku je to především správná věc.

Prioritní témata odpovědného veřejného zadávání

Mezi klíčové priority v rámci těchto okruhů patří:

Nástroje odpovědného zadávání

Pro každou nadlimitní zakázku (nad limitní hodnotu uvedenou v Úředním věstníku EU) musí být vypracován dokument o strategii zadání veřejné zakázky. Vzorový dokument obsahuje kontrolní seznam (checklist) odpovědného zadávání zakázek, který pomáhá rozhodovat o tom, které body jsou pro konkrétní zakázku relevantní. Tento postup zajistí, aby ve všech zadávacích řízeních byly zohledněny požadavky na odpovědné zadávání zakázek.

Pokud je konkrétní bod odpovědného zadávání veřejných zakázek označen jako relevantní, nasměruje to zadavatele na odpovídající otázky a/nebo smluvní požadavky uplatnitelné v rámci zadávacího řízení, které jsou k dispozici v bance dokumentů na intranetu organizace. Další body lze vytvořit na míru a dle potřeby použít.

Kontrolní seznam pro provádění Zásad odpovědného veřejného zadávání. (pozn. red. - překlad z anglického originálu)

Potřebujete-li podrobnější informace o odpovědném veřejném zadávání a o způsobech zavádění témat s ním spojených do praxe, nebo pokud chcete kontaktovat oddělení odpovědného veřejného zadávání, klikněte na tento odkaz a dostanete se na webové stránky odpovědného zadávání veřejných zakázek OneLink.

Témata v rámci odpovědného veřejného zadávání	Pokyny pro zařazení jednotlivých bodů do zakázky	Povinné Ano / Ne	Doložte, jak se příslušné téma stane součástí zakázky
Rovnost a diversity dodavatelů	Organizace TfL podporuje příležitosti pro malé a podniky zaměstnávající menšiny v rámci dodavatelského řetězce tím, že využívá portál CompeteFor contracts (Ucházejte se o zakázky) a vede své zhotovitele k tomu, aby ho rovněž využívali.	Ne	
	a. Zakázka typově odpovídá bodu "Možnost ucházet se o zakázku" na seznamu uvedeném na webu CompeteFor (týká se zakázek s nižší než limitní hodnotou dle Úředního věstníku EU)	Ano / Ne	
	b. Zakázka typově odpovídá bodu "Pouze upozornění" (ukazatel) na seznamu uvedeném na webu CompeteFor (týká se zakázek s vyšší než limitní hodnotou dle Úředního věstníku EU)	Ano / Ne	
	c. Zakázka by měla obsahovat "ustanovení zavádějící povinnost splnit (některé) podmínky uvedené v hlavní smlouvě" (flow down clause) uvedené na webu CompeteFor (týká se zakázek s hodnotou vyšší než 100 000 GBP)	Ano / Ne	

	<p>Kromě využívání webových stránek CompeteFour je možné vyžadovat až čtyři "zásady a plány", které mohou být důležité tam, kde chceme, aby dodavatelé prokázali, že sdílejí naše zásady rovnosti a diversity; kde zakázka zahrnuje činnosti prováděné v rámci různorodé komunity; a/nebo tam, kde je třeba prosazovat dodavatele zaměstnávající menšinová etnika v rámci dodavatelského řetězce. Jsou navrženy limitní hodnoty ve výši 1 mil. GBP a 25 mil. GBP, a to následovně:</p>		
	<p>1. Zásady rovnosti a začlenění: povinné pro všechny příslušné zakázky s hodnotou minimálně 1 mil. GBP a tam, kde se jedná o "lidi".</p>	Ano / Ne	
	<p>2. Školení týkající se rovnosti a začlenění: používá se ke zvýšení informovanosti zaměstnanců dodavatelů o problematice diversity. Využívá se, pokud se v zakázce vyžaduje komunikace s pracovníky TFL, zákazníky nebo veřejností.</p>	Ano / Ne	
	<p>3. Plán na zajištění diversity dodavatelů: používá se, pokud se na zakázce podílí velký počet subdodavatelů nebo se jedná o složité dodavatelské řetězce s cílem zajistit malým podnikům i podnikům zaměstnávající menšiny stejné příležitosti k získání zakázky.</p>	Ano / Ne	
	<p>4. Komunikační plán týkající se problematiky diversity: používá se, pokud zakázka nebo projekt zahrnuje činnosti prováděné v rámci komunity a/nebo představuje příležitosti pro dodavatele zaměstnávající zástupce etnických menšin v rámci dodavatelského řetězce. Dá se předpokládat, že bude prosazovat plán na zajištění diversity dodavatelů a může být součástí širšího komunikačního plánu.</p>	Ano / Ne	
	<p>Bez ohledu na důležitost pro předmět zakázky je nepravděpodobné, že by všechny čtyři body byly povinné pro zakázky s hodnotou nižší než 25 mil. GBP.</p>		
<p>Spravedlivé zaměstnávání (mzda zajišťující základní životní potřeby v oblasti Londýna (London Living Wage))</p>	<p>Součástí zakázky může být zaměstnávání obyvatel Londýna, kteří dostávají (nebo hrozí, že by mohli dostávat) nižší mzdu, než je LLW (mzda zajišťující základní životní potřeby v oblasti Londýna).</p>	Ano / Ne	
<p>Strategické požadavky na pracovní síly a vzdělávací příležitosti</p>	<p>Zakázka bude zahrnovat výdaje na služby převyšující 2 mil. GBP, nebo výdaje na práci v hodnotě vyšší než 3 mil. GBP.</p>	Ano / Ne	

Etické zajišťování zdrojů	<p>Zakázky na dodávku zboží by měly minimálně obsahovat požadavek postupovat v souladu se základním kodexem Iniciativy pro etické obchodování (ETI, Ethical Trading Initiative). Další specifické požadavky jsou stanoveny u zakázek na uniformy nebo oděvy s firemní identitou TFL; u zakázek na elektronické výrobky (>500 tis. GBP); zakázek na stravovací služby (catering), úklidové služby, bezpečnostní služby, a u zakázek na služby v odvětvích, kde převládají nízké mzdy; a u zakázek na výstavbu a infrastrukturu (>1 mil. GBP) - pokud se vás některá z těchto podmínek týká, kontaktujte členy oddělení odpovědného veřejného zadávání.</p>	Ano / Ne	
WRRR (Work Related Road Risk - iniciativa zaměřená na eliminaci závažných dopravních nehod při výkonu povolání) organizace TFL	<p>Součástí zakázky bude využívání dodávkových vozů (včetně vozů typu CDV (dodávek odvozených z osobních automobilů) a/nebo těžkých nákladních vozů zavážejících zboží do jakýchkoli lokalit TFL, odvázejících zboží z těchto lokalit či obsluhujících tyto lokality, tj. areály, projekty, hlavní administrativní budovy apod. Ustanovení WRRR (o eliminaci závažných dopravních nehod při výkonu povolání) je povinné a mělo by být standardně součástí smluv. Ustanovení WRRR se vztahuje jak na subdodavatele, tak na generální(ho) dodavatele.</p>	Ano / Ne	
Norma týkající se přímého rozsahu viditelnosti u těžkých nákladních vozidel (HGV Direct Vision Standard)	<p>Relevantní v případě použití těžkých nákladních vozidel. Uplatní se tam, kde zakázka zahrnuje výdaje v minimální výši 1 mil. GBP, její délka trvání přesahuje 12 měsíců a bude se z velké části realizovat v Londýně nebo jeho okolí.</p>	Ano / Ne	
Environmentální udržitelnost	<p>Zelené veřejné zakázky: Výrobek či služba představuje příležitost uplatnit zásadu "Snížit, opětovně použít, recyklovat" a "Nakupovat recyklované" v rámci celého dodavatelského řetězce, a/nebo během realizace zakázky či po jejím ukončení vznikne v souvislosti s výrobkem/službou odpad.</p>	Ano / Ne	
	<p>Stavební dřevo: Součástí zakázky je využívání dřeva ke stavebním účelům, anebo je dřevo součástí výrobku / poskytnutí zakoupené služby.</p>	Ano / Ne	
	<p>Uhlíkové emise a emise skleníkových plynů: Výrobek využívá energii získanou z fosilních paliv k tomu, aby mohl plnit své funkce, nebo je součástí zadávacího řízení podstatný objem přepravy zboží ze zdrojového místa či při plnění zakázky / poskytování služby.</p>	Ano / Ne	
	<p>Vyšší daňově uznatelné investiční náklady: Účelem je dodat výrobky, které budou splňovat normy energetické udržitelnosti a udržitelnosti vody, což organizaci TFL umožní získat zpět 19% položkových nákladů, nákladů na montáž a projekčních nákladů. Podrobnější informace viz GBP0164.</p>	Ano / Ne	

Monitorování výsledků a měření dopadu

Organizace TfL podává skupině GLA reporty týkající se 12 metrik, které zahrnují sociální, ekonomické a environmentální aspekty programu. Jedná se o následující:

- 1)** počet pracovníků vyškolených v odpovědném zadávání veřejných zakázek
- 2)** počet a procento dodavatelů z řad malých a středních podniků
- 3)** výše výdajů (v librách) a procento výdajů uhrazených malým a středním podnikům
- 4)** procento faktur malých a středně velkých podniků uhrazených do deseti dní
- 5)** počet a procento dodavatelů, kteří podepsali standard slušné práce (Good Work Standard (pojem představení))
- 6)** průměrný rozdíl v odměňování žen a mužů
- 7)** počet pracovníků v dodavatelském řetězci, kteří dostávají mzdu zajišťující základní
- 8)** počet osob nastupujících do učňovské praxe v dodavatelském řetězci
- 9)** procento osob nastupujících do učňovské praxe v rámci dodavatelského řetězce z nedostatečně zastoupených skupin (ženy, členové černošské, asijské či jiné etnické menšiny (BA-ME) a osoby se zdravotním postižením)
- 10)** procento příslušných dodavatelů, kteří vydali náležité Prohlášení o moderním otroctví
- 11)** počet a procento klíčových dodavatelů, kteří řídí své významné dopady na životní prostředí prostřednictvím systému ISO 14001 Systém environmentálního managementu, či jiného odpovídajícího systému
- 12)** počet a procento vozidel s nulovými emisemi ve vozovém parku skupiny GLA

Další metriky budou na tento seznam přidány v průběhu roku 2019.

Organizace TfL v současné době zkoumá další způsoby, jak nejlépe shromáždit a vyčíslit výsledky a dopady sociálních hodnot. Ve Spojeném království je k dispozici celá řada metodik, z nichž některé obsahují přibližné finanční ekvivalenty výsledků, a při vykazování tak umožňují organizacím finančně vyjádřit celkovou sociální hodnotu vytvořenou na základě dané zakázky.

Snažíme se některé z těchto přístupů v zakázkách vyzkoušet, abychom pak mohli vybrat nejvhodnější přístup pro širší realizaci napříč našimi zadávacími řízeními.

Komunikace odpovědného zadávání

Informace o odpovědném veřejném zadávání jsou často šířeny interně i externě. Interně se tak děje prostřednictvím článků na intranetu zaměstnanců, e-mailů od obchodního ředitele i během různých setkání a školení.

Vychází měsíční informační zpravodaj pro dodavatele, který obsahuje stálou sekci o odpovědném zadávání zakázek, jejímž prostřednictvím jsou dodavatelé informováni o nejnovějších aktivitách a iniciativách. Organizace TfL pořádá dvakrát ročně akci pro klíčové dodavatele, kde se pravidelně informuje a prezentuje o odpovědném zadávání veřejných zakázek.

Organizace TfL se zavazuje sdílet osvědčené postupy a benchmarking s dalšími organizacemi. Pravidelně proto představuje aktivity v rámci odpovědného veřejného zadávání na konferencích, kulatých stolech a jiných akcích, a to jak ve Velké Británii, tak v zahraničí. Příkladem může být Mezinárodní konference o potírání moderního otroctví, nucené práci a obchodování s lidmi v dodavatelském řetězci veřejného sektoru, která se konala v roce 2019 a kde se jednoho panelu účastnil zástupce organizace TfL a skupiny GLA. Zprávu o konferenci naleznete zde: <https://www.ethicaltrade.org/resources/public-sector-supply-chain-conference-report>.

Organizace TfL je členem programu Procura+, který zprostředkovává zapojení do sítě odborníků v oblasti odpovědného zadávání veřejných zakázek po celé Evropě. Webové stránky programu Procura+ skupiny GLA naleznete na tomto odkazu: <http://www.procuraplus.org/public-authorities/greater-london-authority/> a případovou studii týkající se aktivity rozvoje kvalifikací u dodavatelů naleznete zde: http://www.procuraplus.org/fileadmin/user_upload/Procura__case_studies/-Procuraplus_case_study_TfL_skills_policy.pdf.

Další zdroje z Velké Británie:

- <http://socialvalueengine.com/>
- www.socialvalueportal.com
- <http://socialvaluebank.org/>
- <http://www.globalvaluexchange.org/>
- www.socialvalueselfassessmenttool.org

FRANCIE¹

Autorka:

Malika Kessous

Vedoucí odpovědného zadávání,
Ředitelství nákupu státu,
Ministerstvo financí

¹ Odpovědi uvedené v tomto článku se týkají pouze nákupů francouzského státu (ministerstev) a jejich orgánů veřejné správy. Informace týkající se místních a krajských úřadů do odpovědí zahrnuty nebyly, stejně jako informace týkající se správy nemocnic.

Regulační rámec odpovědného zadávání ve Francii

Politika odpovědného veřejného zadávání francouzského státu a orgánů veřejné správy je prováděna od roku 2007; vychází z několika vnitrostátních a environmentálních politik, z nichž nejdůležitější jsou:

- *Národní strategie udržitelného rozvoje, přijatá v roce 2003 a aktualizovaná v letech 2006 a 2010*
- *Environmentální charta, 2004 (zařazena do francouzské ústavy 1. března 2005).*
- *Oběžník předsedy vlády č. 5102/SG o příkladné úloze státu v oblasti energetických úspor, 2005*
- *Zákon č. 2009-967 o zřízení Grenelle pro životní prostředí, 2009.*
- *Oběžník předsedy vlády č. 5494 týkající se provádění Národní strategie pro udržitelný rozvoj na období 2010 - 2013, 2010.*
- *Zákon č. 2014-856 o sociální a solidární ekonomice, 2014.*
- *Zákon č. 2014-790 týkající se boje proti neloajální sociální soutěži, 2014.*
- *Národní strategie pro ekologický přechod na udržitelný rozvoj na období 2015 - 2020, 2015.*
- *Zákon č. 2015-992 o energetickém přechodu na zelený růst, 2015.*
- *Oběžník předsedy vlády č. 5767 o centralizaci a optimalizaci řízení vozového parku státu a jeho provozovatelů, 2015.*
- *Kodex životního prostředí, verze z roku 2016.*
- *Zákon č. 2017-399 o povinnosti obezřetnosti mateřských společností a jejich spojených osob (27. března 2017)*

Od roku 2007 jsou v platnosti další specializované politiky udržitelného zadávání veřejných zakázek:

- *Národní akční plán pro udržitelné zadávání veřejných zakázek. První edice na období let 2007 - 2010 a pro stávající na období 2015 - 2020.*
- *Oběžník předsedy vlády č. 5351/SG týkající se příkladné úlohy státu v oblasti udržitelného rozvoje při provozování jeho služeb a veřejných zařízení, 2008, který je pravidelně aktualizován a jehož poslední verzí je Oběžník předsedy vlády č. 5769 týkající se mezirezortního akčního plánu „Vzorová správa“ pro oblast životního prostředí na období 2015 - 2020, 2015.*
- *Oběžník předsedy vlády č. 5669 týkající se politiky veřejného zadávání státu a jeho veřejných staveb, 2013.*

Ustanovení týkající se udržitelného veřejného zadávání se řídí Kodexem veřejného zadávání, verze z 1. 4. 2019 (transpozice evropské směrnice ze dne 23. července 2014).

Monitorování udržitelného veřejného zadávání ze strany státu a orgánů veřejné správy

Politiku udržitelného veřejného zadávání vytváří francouzský Úřad pro zadávání veřejných zakázek (DAE) pod vedením předsedy vlády. Mezi hlavní kompetence Úřadu pro zadávání veřejných zakázek (pod vedením předsedy vlády a ministra pro vládní opatření a veřejné účty) patří vydávat strategické pokyny, sledovat výsledky, poskytovat podporu a zajišťovat budování kapacit pro zadavatele.

Zohledňují se jak environmentální, tak sociální aspekty. Při plnění svých úkolů využívá úřad DAE odborných znalostí a zkušeností ministerstev, která mají na starosti veřejné politiky podporující udržitelné nakupování. Je to zejména:

- **Ministerstvo ekologické a solidární transformace (MTES)**
- pro otázky životního prostředí a kontrolu plnění Národního akčního plánu pro udržitelné veřejné zadávání;
- **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
– pro otázky týkající se sociálního začleňování a boje proti nezaměstnanosti.

Všechna ministerstva a orgány veřejné správy musí brát v úvahu národní strategické pokyny vytvořené úřadem DAE a funkčním způsobem je prostřednictvím svých nákupů uplatňovat v praxi. K plnění těchto úkolů má úřad DAE k dispozici sekci pro odpovědné zadávání, který má na starosti monitorování mezirezortních iniciativ. Některé průřezové řídicí orgány se scházejí několikrát za rok:

- Síť "*ministerských center pro udržitelné zadávání veřejných zakázek*" (1 centrum na každé ministerstvo) se schází každé dva měsíce pod vedením příslušné sekce veřejného zadávání úřadu DAE; jedná se o provozní orgán řídicí udržitelné veřejné zadávání státu a orgánů veřejné správy;
- Semestrální seminář pro udržitelné zadávání veřejných zakázek ze strany státu a orgánů veřejné správy se schází dvakrát ročně pod vedením státního ředitele pro veřejné zadávání. Sdružuje vedoucí pracovníky, kteří mají na starosti nákupy pro ministerstva, orgány veřejné správy a regionální platformu pro zadávání zakázek (PFRA). Jedná se o strategický monitorovací orgán pro udržitelné veřejné zadávání ze strany státu a orgánů veřejné správy.

V roce 2016 připravil úřad DAE strategický dokument, kterým formálně schválil politiku udržitelného zadávání veřejných zakázek pro stát a orgány veřejné správy. Bylo vypracováno 5 hlavních strategických linií (a 11 kroků):

1. zavést inovativní systémy pro sociální a environmentální otázky ve veřejném zadávání
2. posílit monitorování a měření výsledků
3. definovat posílení správy a řízení pro udržitelné veřejné zakázky
4. rozvíjet profesionalitu zadavatelů
5. upevňovat pověst státu jako odpovědného zadavatele.

² Úřad pro zadávání veřejných zakázek byl zřízen v roce 2015 (vyhláškou č. 2016-247, kterou se zřizuje Úřad pro zadávání veřejných zakázek, 2016) v návaznosti na Útvar pro zadávání veřejných zakázek (vyhláškou č. 2009-003, kterou se zřizuje Útvar pro zadávání veřejných zakázek, 2009, která byla novelizována vyhláškou č. 2013-623).

Rozvoj sociálně odpovědných veřejných zakázek je velmi důležitý cíl; do veřejných zakázek lze v souvislosti s hlavními sociálními politikami zahrnout řadu sociálních aspektů. Tyto sociální aspekty a jejich sledování jsou uvedeny níže.

Role Úřadu pro zadávání veřejných zakázek (DAE) v praxi

Jak je uvedeno výše, úřad DAE jako řídicí mezirezortní orgán má za úkol:

- vypracovat strategické politiky a metodické pokyny pro odpovědné zadávání veřejných zakázek pro ministerstva a vnitrostátní úřady na národní úrovni
- poskytovat odborné znalosti a zkušenosti týkající se této problematiky
- v rámci odpovědného zadávání veřejných zakázek rozvíjet budování kapacit u veřejných zadavatelů
- definovat cíle a sledovat plnění
- reprezentovat francouzský stát a vysvětlovat jeho závazky v oblasti odpovědného veřejného zadávání.

Kromě toho může úřad DAE připravovat a sledovat konkrétní strategie veřejného zadávání a zakázek pro každý segment nákupu tak, aby to bylo přínosné pro všechna ministerstva. V těchto případech jsou sociální a environmentální aspekty vždy součástí smluv.

Pro všechny veřejné zadavatele je k dispozici Platforma elektronického zadávání (PLACE). Tato platforma umožňuje zadavatelům určit, zda výzvy k podávání nabídek zahrnují environmentální a/nebo sociální aspekty.

Úřad DAE má za úkol definovat a sledovat výkonnost zadávání veřejných zakázek francouzského státu. Definováno je pět oblastí sledování:

Sociální a ekologické aspekty jsou proto považovány za hlavní součást plnění a kvality veřejných zakázek. Politika odpovědného zadávání zakázek je definována ve strategickém dokumentu. Výsledky jsou každoročně vyhodnocovány v rámci hodnocení celkové výkonnosti systému zadávání veřejných zakázek ze strany státu a předkládány předsedovi vlády.

Podpora lídrů

Útvar úřadu DAE pro udržitelné zadávání veřejných zakázek přímo podléhá řediteli francouzského Úřadu pro zadávání veřejných zakázek. Tato pozice potvrzuje strategickou úlohu odpovědných veřejných zakázek a posiluje poslání útvaru pro udržitelné zadávání veřejných zakázek sledovat na národní úrovni politiky zadávání veřejných zakázek ve Francii.

Hybné síly odpovědného veřejného zadávání

Hlavním cílem odpovědného zadávání veřejných zakázek je podpora ekologických a sociálních veřejných politik. Vzhledem k tomu, že francouzský stát požaduje po dodavatelích veřejných zakázek plnění sociálních a environmentálních závazků, musí jít ve svých postupech příkladem a chovat se odpovědně. Francouzský stát a státní úřady navíc zadávají zakázky za zhruba 33 miliard eur ročně. Tato částka veřejných prostředků musí být využita na prosazování společného zájmu a politik ve prospěch společnosti jako celku. Tyto základní premisy jsou navíc potvrzeny v celé řadě různých zákonů a politik, které se zabývají udržitelným rozvojem a odpovědným zadáváním veřejných zakázek na vnitrostátní i evropské úrovni.

Přínosy odpovědného veřejného zadávání

Prvním přínosem odpovědného zadávání veřejných zakázek je, že dává veřejným zadavatelům smysl a umožňuje navázání spolupráce mezi všemi lidmi zapojenými do projektu nákupu.

Pokud jde o ekonomické plnění, představuje odpovědné zadávání veřejných zakázek účinný způsob úspory finančních prostředků (oběhové hospodářství, politika omezování spotřeby, náklady životního cyklu, zvýšení životnosti výrobků, opravitelnost atd.).

Pokud jde o dopady na uchazeče, rozvoj odpovědného zadávání veřejných zakázek představuje citlivý způsob, jak změnit jejich postupy, a to jak co se týče sociálních aspektů, tak aspektů v oblasti životního prostředí. Veřejné zadávání má tak možnost ještě působit na zlepšování postupů v sociál a ekologické oblasti při výrobě a prodeji výrobků či služeb.

Prioritní sociální a ekologické oblasti

Ve všech případech je zásadní systematicky analyzovat každou zakázku z hlediska sociálních i ekologických aspektů a ve vhodných případech sociální a ekologické aspekty zohlednit. Tato problematika je opravdu rozsáhlá a podle povahy veřejné zakázky může zohledňovat různé aspekty:

Sociální aspekty

- sociální integrace a začleňování do pracovního prostředí (prostřednictvím veřejných zakázek)
- podpora sektoru zabývajícím se osobami se zdravotním postižením

Environmentální aspekty

- realizace konceptů cirkulární ekonomiky: předcházení vzniku odpadů a příprava na jejich zpracování, podpora opětovného použití výrobků ...
- omezení používání nebezpečných látek

- podpora sociální a solidární ekonomiky
- podpora mladých studentů, kteří předčasně opouštějí školu
- zajištění dostupnosti výrobků či služeb osobám se zdravotním postižením
- boj proti diskriminaci (zejména zajištění rovnosti mužů a žen)
- problematika zdraví a bezpečnosti (pro pracovníky i uživatele výrobků)
- sociální podmínky pracujících v dodavatelských řetězcích (v souladu s francouzským zákonem o provádění náležité péče)
- nákup výrobků spravedlivého obchodu (fair trade)
- snížení materiálové spotřeby, využívání recyklovaných materiálů (zejména plastů) odpovědné využívání přírodních zdrojů
- prevence znečištění životního prostředí ve výrobním procesu nebo ve fázi užívání snížení energetické spotřeby
- používání výrobků nebo služeb označených ekoznačkou

Nástroje a postupy z praxe

Využíváme „sociální“ dotazník ke zjištění sociálních podmínek v dodavatelských řetězcích pro zadávání zakázek v oblasti IT (viz příložený dokument).

Příklad kontroly dodavatelských řetězců při odpovědném zadávání FRANCIE : DYNAMICKÝ NÁKUPNÍ SYSTÉM : KANCELÁŘSKÉ VYBAVENÍ (2016)

PŘÍLOHA Č. 3 ZÁVAZKY/POVINNOSTI VE VZTAHU K UDRŽITELNÉMU ROZVOJI

Sociální memorandum dodavatele

- Dodavatelé jsou povinni vyplnit tento dotazník s názvem "Odpovědník pro sociální memorandum dodavatele".
- Poskytnuté odpovědi musí být jednoznačné, spolehlivé, transparentní a doložené.
- Pozornost dodavatele se má soustředit na povinné, informativní a smluvní charakteristiky odpovědí.
- Dodavatelé plnění nesoucích sociální štítky (TCO, SA 8000 nebo ekvivalentní) musí, vyplnit sekci "Související doklady" popisem odpovídajícího štítku. Ve zbytku nejsou povinni tento dotazník vyplňovat.
- Hierarchie dokladů:
 1. Štítky (např.: TCO certified), certifikační standardy (např.: SA 8000), certifikáty třetí strany a nezávislé organizace, multilaterální iniciativy
 2. Interní audit (zpráva), prohlášení výrobce, codes of conduct
- Tyto doklady musí dodavateli umožnit osvědčit splnění sociálních podmínek v práci (dle standardů MOP) v rámci celého výrobního řetězce.

Téma	Předpokládaný typ opatření	Vyjádření dodavatele	Související doklady
Popis výroby a dodavatelského řetězce			
Místa dobývání minerálů	Vyjmenujte		
Je dodavatel schopen zajistit, že těžené materiály nepocházejí z "konfliktních zón"? Pokud ne, jaká opatření zamýšlí dodavatel přijmout?	Ano (listinné doklady) / Ne		
Místa výroby komponentů hardwaru	Vyjmenujte		nevyžadováno
Místa sestavování hardware	Vyjmenujte		nevyžadováno
Místa dalších fází procesu výroby hardware	Vyjmenujte		nevyžadováno
Počet dodavatelů v rámci unique supplychain (od výroby po dodání na straně dodavatele)	Objasněte		nevyžadováno
Předmět činnosti a počet poddodavatelů 1. řádu	Objasněte		nevyžadováno
Předmět činnosti a počet poddodavatelů 2. a 3. řádu	Objasněte		nevyžadováno

Transparentnost a spolehlivost informací			
Nastavil dodavatel systém sledování a kontroly dodavatelských řetězců vlastních nebo svých dodavatelů? Pokud ano, popište kontrolní systém: povaha kontroly/auditní organizace, povaha cílových bodů ke kontrole, povaha kontrolovaných prvků, periodicita kontrol, povaha kontrolovaných dokumentů, etc... Dodavatel objasní, transparentnost a nezávislost nastavených systémů	Objasnění		
Aplikuje dodavatel "nápravný plán" v případě zjištění porušení klíčových lidskoprávních standardů? Pokud ano, uveďte příklady. Pokud ne, je takovýto postup jakkoli definován či hodnocen?	Objasnění		

Formalizace dodavatelova přístupu v oblasti sociální udržitelnosti

Je dodavatel členem multilaterální iniciativy či organizace, která se věnuje dodržování klíčových lidskoprávních standardů v oblasti práce?	Ano (listinné doklady) / Ne		
<p>Vyvinul a zformuloval dodavatel pro své poddodavatele strategii sociální a korporátní odpovědnosti?</p> <p>Pokud ano, popište a vysvětlete kroky, které definují termíny dodávek a pracovní rytmus kompatibilní s důstojnými pracovními podmínkami</p> <p>Ne-li, je taková strategie definována či hodnocena?</p>	Ano (listinné doklady) / Ne		

Ukázky požadovaných aspektů a kritérií použitých v zakázce na pořízení tiskových materiálů (zakázka na službu, zadavatel platí na základě počtu vytištěných stran):

Závazky, které tvoří nedílnou součást smlouvy

Ekologické aspekty:

- energetická spotřeba
- obsah recyklovaného plastu v zařízení
- opětovné používání zařízení
- zákaz nebezpečných látek
- zvýšení životnosti zařízení (záruka, dostupnost náhradních dílů, upgrade softwaru ...)
- kvalitní podpora recyklovaného papíru, tenkého papíru a automatická funkce oboustranného tisku
- sběr odpadů (obalů, použitého zařízení a použitých inkoustových kazet)
- recyklované a recyklovatelné obaly

Sociální aspekty

- začlenění nezaměstnaných osob
- dostupnost zařízení pro osoby se zdravotním postižením (nevidomé)

Kritéria hodnocení týkající se prosazování osvědčených postupů

Ekologické aspekty:

- zařízení s ekoznačkou
- funkce umožňující energetické úspory a zahrnutí míry energetických úspor do kalkulace nákladů
- znečišťující emise ve vzduchu
- úroveň hluku

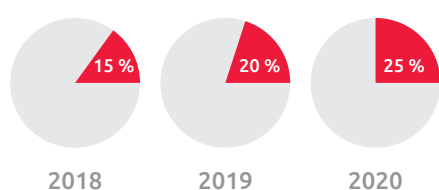
Sociální aspekty

- kvalitativní aspekty týkající se způsobu začleňování nezaměstnaných osob (školení atd.)
- podíl žen mezi začleněnými nezaměstnanými osobami
- provozní testy úrovně přístupnosti pro osoby se zdravotním postižením (nevidomé)

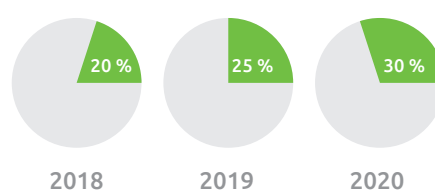
Monitorování výsledků a měření dopadů

Některé cíle jsou stanoveny v souladu s PNAAD (viz výše). Úřad DAE má na starosti sledování odpovědných veřejných zakázek dle níže definovaných vnitrostátních cílů:

Veřejné zakázky zohledňující sociální aspekty: do roku 2020 (15 % v roce 2018, 20 % v roce 2019) musí tvořit 25 % zakázek do výše 25.000 eur bez DPH

Veřejné zakázky zohledňující environmentální aspekty: do roku 2020 (20 % v roce 2018, 25 % v roce 2019) musí tvořit 30 % zakázek do výše 25.000 eur bez DPH.

Úřad DAE každoročně informuje všechna ministerstva a státní orgány o výsledcích uplynulého roku a představuje cíle na rok následující.

Úřad DAE analyzuje výsledky a předkládá je všem ministerstvům. Tyto výsledky jsou souhrnné a kvantitativní; neumožňují kvalitativní analýzu pro každý druh sociálního nebo environmentálního aspektu. Od roku 2019 vyvinul úřad DAE nový nástroj, který mu umožňuje u jednotlivých sociálních aspektů měřit splnění daného cíle (boj proti nezaměstnanosti, podpora osob se zdravotním postižením, podpora mladých lidí, kteří předčasně opouštějí školu, prosazování rovnosti žen a mužů, prosazování spravedlivého obchodu, rozvoj kritérií týkajících se etických a lidských práv v dodavatelských řetězcích atd.).

Komunikace odpovědného veřejného zadávání

Pro interní účely vytvořil úřad DAE sociální síť určenou veřejným zadavatelům. Tři tzv. „komunity“ se zabývají odpovědným zadáváním veřejných zakázek a jsou denně využívány k prosazování odpovědného zadávání zakázek a sdílení informací a osvědčených postupů. Úřad DAE také na svých internetových stránkách informuje o nových projektech a politikách. Zároveň pořádá i pravidelná setkání a školení o odpovědném zadáváním veřejných zakázek pro veřejné zadavatele.

Co se týče externí komunikace, účastní se úřad DAE velkého počtu setkání a konferencí, na kterých vysvětluje politiku odpovědného veřejného zadávání francouzského státu a snaží se ji popularizovat. Úřad DAE se v průměru účastní 10 akcí ročně.

ŠPANĚLSKO

Autor:

Miguel Benito

Ředitel pro koordinaci
veřejných zakázek,
Rada města Barcelona

Veřejné zadávání zakázek ve Španělsku

Stejně jako v mnoha jiných členských státech EU bylo i ve Španělsku zadávání veřejných zakázek tradičně zaměřeno na zajišťování služeb za nízké ceny, a to bez zohlednění dalších aspektů a pozitivních či negativních faktorů, které při zajišťování zboží nebo služeb veřejnými zadavateli vznikají.

Orgány veřejné správy a vláda, ale také obyvatelé města představují při nákupu výrobků obrovské spotřebitele. Spotřebitelé si musí být vědomi sdílené odpovědnosti nás všech. A konečně, spotřebitelé by měli brát v úvahu životní cyklus nákupu jak z hlediska životního prostředí, tak z hlediska sociální a ekonomické udržitelnosti. Ve směrnici je nakonec zohledněn model, při kterém dochází k vytváření pracovních míst a neustálému zavádění inovací. Ve Španělsku výše uvedené směrnice provádí do španělského práva zákon č. 9/2017, který je výsledkem jak dlouhých politických diskuzí odrážejících různé názory, tak legitimních snah politických stran zastoupených ve španělském parlamentu.

Ve Španělsku funguje veřejný sektor, který zahrnuje celou skupinu subjektů tvořících územní veřejnou správu (na úrovni místní, autonomních regionů (společenství) a státu), jakož i všechny subjekty, které se na této správě podílejí buď proto, že zajišťují financování, nebo proto, že vykonávají kontrolu nad vládními orgány (veřejné nadace, veřejnoprávní společnosti, konsorcia atd.). Tyto organizace tak vytvářejí veřejný sektor, který musí uplatňovat všechna kritéria a podmínky uvedené v zákoně č. 9/2017 schváleném španělským parlamentem. Toto nařízení představuje základní a závaznou normu, kterou musí dodržovat celý veřejný sektor.

Jednotlivé subjekty veřejného sektoru mají různé pravomoci a působí v různých regionech, kde mohou své pravomoci uplatňovat. Nový zákon č. 9/2017 nabízí nový nástroj k plnění dalších cílů veřejné správy prostřednictvím zadávání veřejných zakázek, a proto jednotlivé subjekty ponесou odpovědnost za stanovení cílů, kterých by chtěly prostřednictvím zadávání veřejných zakázek dosáhnout. Vlastní cíle si stanoví jak stát, tak místní subjekty i příslušná autonomní společenství.

Sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek v rámci Městské rady Barcelony

Po schválení nových evropských směrnic a s ohledem na prodlení při jejich provádění do španělského práva si začalo město Barcelona zajišťovat struktury a nástroje, které by reagovaly na nové pokyny vyplývající z evropských předpisů o zadávání veřejných zakázek.

Zprv bylo třeba uznat strategický význam veřejného zadávání a jeho potenciálu pro realizaci veřejných politik. V březnu 2016 byl vytvořen Výbor pro veřejné zakázky. Jeho práce vedla k vypracování dokumentu, ze kterého se později stala Příručka pro sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek. Její obsah byl zároveň dohodnut se sdružením města, finančními, zaměstnaneckými a sociálními sítěmi a sítěmi místních obyvatel, což na jedné straně vyústilo ve zřízení Rady pro veřejné zakázky (fóra pro jednání s organizacemi zaměstnavatelů, odbory, občanskými sdruženími, sdruženími třetího sektoru, sdruženími sociální ekonomiky a organizacemi zabývajícími se ochranou životního prostředí) a na straně druhé ve schválení Příručky pro sociální zadávání veřejných zakázek. V příručce je soubor sociálních opatření, která mají být při zadávání veřejných zakázek realizována, zejména například omezení kritéria ceny na 35 % z celkového hodnocení zakázky, možnosti přímých plateb subdodavatelům, kritéria hodnocení, vyšší odměna pro zaměstnance přidělené na

plnění zakázky, zaměstnávání osob ohrožených sociálním vyloučením, zadávání subdodávek sociálním podnikům a celá řada ustanovení týkajících se rovnosti žen a mužů (<https://ajuntament.barcelona.cat/contractaciopublica/ca/contratacio-publica-social>).

Dále byl schválen a realizován ambiciózní školicí plán udržitelného zadávání veřejných zakázek i doplňková opatření k plánované realizaci změny kultury: byla vydána vyhláška starosty o „daňových rájích“, podle níž musí každý účastník zadávacího řízení prohlásit, že nevykonává žádné nedovolené činnosti v daňových rájích, jakož i pokyny pro standardizaci a řádné uplatňování vzorců pro výpočet cen při zadávání veřejných zakázek v rámci Městské rady. Také byla vydána příručka Veřejné zakázky a lidská práva, na jejíž přípravě se aktivně podílely nevládní organizace.

Vzhledem ke své decentralizaci a snahám o účinnější zavedení některých opatření, se Městská rada Barcelony postarala o vypracování vzorových postupů pro účely uplatňování některých sociálních požadavků. To vedlo k rozšíření poradenských služeb od různých subjektů jako je Barcelona Activa, Odbor pro otázky rovnosti žen a mužů ve společnosti, Městský ústav pro osoby se zdravotním postižením, Program větší udržitelnosti Městské rady, Úřad komisaře pro inovace a Odbor komunikace.

Tyto útvary nabízejí podporu a poradenství při provádění opatření nejen subjektům zadávajícím veřejné zakázky, ale často i podnikům účastnícím se zadávacího řízení, které je pak v případě jakýchkoli relevantních dotazů kontaktují.

Celá strategie vyvrcholila v dubnu 2017 schválením vyhlášky starosty o udržitelném veřejném zadávání (https://ajuntament.barcelona.cat/contractaciopublica/sites/default/files/decret_dalcaldia_s1d2017-1271_de_24_dabril_de_contractacio_0.pdf), na základě které je třeba opatření uvedená v Příručce (vždy s přizpůsobením se konkrétní situaci) uplatňovat v každé zakázce zadané Městskou radou Barcelony a její skupinou.

Vyhláška rovněž stanoví povinnost vypracovávat roční plány udržitelného zadávání veřejných zakázek, které budou obsahovat cíle, jichž má celá organizace v této oblasti dosáhnout. V dubnu 2018 byl zveřejněn první plán (https://ajuntament.barcelona.cat/contractaciopublica/sites/default/files/pla_de_contractacio_publica_sostenible_de_lajuntament_de.pdf), který stanovil realizaci opatření již uvedených v Příručce a který se časově shodoval se vstupem v platnost zákona č. 9/2017 o státních zakázkách ve veřejném sektoru (LCPS), schváleném španělským Kongresem poslanců, který konečně provedl evropské směrnice č. 23 a 24 do vnitrostátního práva. Je třeba zdůraznit, že schválením zákona LCSP došlo k potvrzení téměř celé strategie udržitelného zadávání veřejných zakázek, kterou zahájila Městská rada Barcelony, což pomohlo rozptýlit počáteční obavy a nejistoty. Všechny útvary zadávání veřejných zakázek v Městské radě a její skupině v současné době zahrnují sociální opatření stanovená ve vyhlášce ve velké míře.

V posledních dvou letech byly také realizovány rozsáhlé práce na vytvoření nástroje IT, který by útvarům pro zadávání veřejných zakázek umožnil během plnění zakázek sledovat plnění těchto opatření. Městská rada v současné době sestavuje integrovaný systém elektronického zadávání veřejných zakázek, v rámci něhož bude zaveden modul pro monitorování zakázek, který bude obsahovat veškeré poznatky z práce z posledních dvou let s cílem umožnit kontrolu zaváděných sociálních, ekologických a inovačních opatření.

Pozice odpovědného veřejného zadávání v organizaci

Odbor koordinace veřejných zakázek (DCCA, Direcció de Coordinació de la Contractació Administrativa) je administrativní kancelář odpovědná za přípravu formulace nových požadavků, kritérií a metodických pokynů tak, aby každý útvar, který má na starosti uplatňování environmentálních či sociálních politik, politik zaměstnanosti či inovací a jiných politik, mohl dosáhnout stanovených cílů prostřednictvím zadávání veřejných zakázek.

V současné době je tento odbor součástí kanceláře Managementu předsednictví a ekonomiky, která jako ústřední a průřezový výkonný orgán tuto strategickou vizi zadávání veřejných zakázek propaguje jako nástroj veřejných politik a zaměřuje se na klíčové otázky města, jako je zaměstnanost, rovné příležitosti, nediskriminace nebo udržitelnost životního prostředí.

Odbor DCCA působí jako sekretariát Výboru pro sociálně odpovědné veřejné zadávání, což je interní kolektivní orgán městské správy, jehož cílem je koordinovat nejdůležitější útvary Městské rady v oblasti zadávání veřejných zakázek zohledňujících sociální a environmentální aspekty.

Jak je uvedeno výše, zadávání veřejných zakázek v rámci Městské rady Barcelony a její skupiny je zcela decentralizované. Řídit a šířit změny a nové postupy, aby byly široce uplatňovány, je úkol vyžadující značnou koordinaci a spolupráci s ostatními útvary, které se zabývají specifickými otázkami. Je potřeba řídit různé požadavky a poskytovat poradenství útvaram, které zakázky přímo zadávají a jiným různým subjektům a oddělením, na čemž odbor DCCC pravidelně spolupracuje s následujícími subjekty:

- Společností Barcelona Activa – v otázkách nastavení zvláštních podmínek plnění týkajících se zadávání subdodávek sociálním podnikům a při začleňování osob, které jsou ohroženy vyloučením nebo mají zvláštní obtíže při hledání zaměstnání.
- Odborem pro prosazování zásad rovnosti pohlaví – v otázkách četných opatření týkajících se rovnosti pohlaví, například plnění podmínky rovnosti mužů a žen v pracovních funkcích a kategoriích, dále pak opatření proti sexuálnímu obtěžování či obtěžování z důvodu pohlaví, školení v oblasti genderové rovnosti, jakož i v otázce zvýšeného náboru žen jako jednoho z kritérií hodnocení pro udělení zakázky.
- Městským ústavem pro osoby se zdravotním postižením – v otázce požadavků na všeobecnou přístupnost.
- Odborem komunikace, který je specialistou na požadavky o inkluzivní komunikaci.
- Programem větší udržitelnosti Městské rady Barcelony, v rámci něhož došlo (ještě před schválením Příručky pro oblast životního prostředí) ke schválení technických pokynů pro zelené zakázky v určitých oblastech nákupu (dřevo, IT, papír, textil, vozidla aj.) a který poskytuje poradenství všem útvaram při zadávání veřejných zakázek, pokud o ně v tomto oboru požádají.
- Úřadem komisaře pro inovace, který proaktivně poskytuje poradenství všem útvaram v oblasti začleňování inovačních opatření do veřejných zakázek.

- Odborem pro globální spravedlnost a mezinárodní spolupráci, se kterým spolupracuje při zavádění opatření týkajících se dodržování lidských práv při veřejných nákupech, zejména těch, které jsou spojeny s monitorováním dodavatelských řetězců a se spravedlivou těžbou.

Politici představitelé a pracovníci na vedoucích administrativních pozicích hrají zásadní roli při zapojování všech členů organizace při zavádění nových veřejných politik. Odbor pro koordinaci veřejných zakázek je v kompetenci úřadu náměstka Městské rady pro ekonomiku, a tudíž je součástí hlavní politické oblasti, za kterou odpovídá první náměstek primátora.

Důvody pro sociálně odpovědný přístup

Důvodem pro sociálně odpovědný přístup je etická odpovědnost vlády při realizaci jejích kroků a opatření, přičemž dochází k rozdělování veřejných financí, které patří všem občanům. Rozpočtové výdaje na zadávání veřejných zakázek tvoří 20 % HDP, a to představuje rovněž určitý způsob přerozdělování bohatství, a může proto vyrovnávat různé vysoké příjmy obyvatel města, zejména těch nejvíce znevýhodněných. Zároveň se jedná o účinný nástroj k prosazování nového způsobu chování na trhu, zaměřeného na inovace či ochranu životního prostředí.

Proto, z etického hlediska, podniky musí sdílet společnou odpovědnost. Jedním ze způsobů, jak přispět k lepší společnosti a počítat s oprávněným ziskem, je zaměřit se na sociální odpovědnost podniku. Nejlepší nejsou ty podniky, které vydělávají nejvíce peněz, ale podniky, které nejvíce upřednostňují nebo zlepšují společnost, ať už v oblasti sociální, v oblasti životního prostředí nebo prostřednictvím inovací. V rámci veřejného zadávání zakázek se snažíme uzavírat smlouvy s firmami, které se aktivně podílejí na zlepšování společnosti, a rozvíjejí své obchodní politiky tímto směrem, aniž bychom ovlivňovali jejich snahy o získání finančního prospěchu nebo dosažení ziskovosti, což pak vidíme jako pobídku ke zlepšování v sociální oblasti, v oblasti životního prostředí nebo v oblasti inovací.

Můžeme proto říci, že pokud při rozdělování rozpočtových prostředků využijeme našich možností k nasměrování trhu k sociálně odpovědnějším podnikům, které prosazují společnou odpovědnost, a pokud pro útvary odpovědné za dohled nad zaměstnáváním, sociálním začleněním, životním prostředím nebo inovacemi stanovíme cíle obecného zájmu, budeme mít do procesu zadávání veřejných zakázek zapojený celý řetězec zainteresovaných stran, jejichž cílem je řešit některé problémy a negativní externality, se kterými se naše společnost v dnešní době potýká.

Přínosy odpovědného veřejného zadávání

Hlavním přínosem je optimalizace veřejných prostředků při každém nákupu. Nejen že získáme zboží a služby, ale také prostřednictvím stejných veřejných prostředků vytvoříme pracovní místa a budeme chránit životní prostředí. Podniky jsou proto vedeny k tomu, aby jednaly s větší odpovědností nejen v sociální oblasti, ale také v oblasti zaměstnanosti, etiky a udržitelnosti životního prostředí. Uplatňováním těchto kritérií napomáháme transformaci a zvyšování informovanosti podniků ve městě.

Podporujeme také inovace. Odkrýváme trhu výzvy, kterým občané čelí, a kde je nutné při vývoji výrobků vytvářet strategické aliance (s výzkumnými centry, univerzitami) k řešení náročných úkolů.

Také vedeme k účasti v zadávacích řízeních malé a středně velké firmy a sociální podniky, které jsou lépe připraveny reagovat na sociální a environmentální požadavky, ale zatím se držely zpátky kvůli obtížím, které účast ve veřejných zadávacích řízeních pro jejich vlastní strukturu představuje. Tímto dochází k diverzifikaci možností, respektive reakcí na potřeby zadavatelů.

Rovněž u orgánů veřejné správy usilujeme o jejich vnitřní přeměnu a o změnu myšlenky neekonomičtějšího nákupu, kde nejlevnější rovná se nejlepší. Změna neznamena přípravu nových zadávacích řízení založených na předchozích modelech a vzorech, ale spíše propracovanější přípravu zadávací dokumentace, která povede zároveň k lepšímu proškolení odborníků na zakázky, kteří si budou muset při veřejném zadávání osvojit a uplatňovat znalosti z různých oborů.

Tento nový způsob nakupování s sebou nezbytně přináší netradiční postupy při zadávání zakázek, jako je střednědobé až dlouhodobé plánování a předběžné tržní konzultace. Pokud jde o tento poslední bod a podporu malých a středních podniků při zadávání veřejných zakázek, uspořádala Městská rada Barcelony v říjnu 2018 v Evropě průkopnickou akci: veletrh veřejných zakázek, na kterém byly představeny nejdůležitější projekty zadávání veřejných zakázek (79 zakázek s plánovaným rozpočtem přesahujícím 500 milionů eur), s výhledem na dva roky, aby podniky měly šanci dozvědět se více informací a jednat s příslušnými odborníky města o návrzích na zlepšení těchto projektů. Doporučujeme navštívit následující webové stránky:

<https://ajuntament.barcelona.cat/fira-contractacio-publica/en/>

a zhlédnout souhrnné video (kde lze nastavit anglické titulky) z této akce:

<https://ajuntament.barcelona.cat/fira-contractacio-publica/en/media-library/>

Současné priority k řešení

Určitou dobu potrvá, než se všechny principy a čistě ekonomická kritéria založená výhradně na ceně zakázky přestanou postupně uplatňovat, což je v souladu s novými směrnici a novým smluvním právem. Je rovněž třeba zdůraznit, že starou dokumentaci z předchozí zakázky nelze použít u nové zakázky. Orgány veřejné správy jsou samy o sobě velmi konzervativní struktury, které mají tendenci držet se starých vzorců chování a ty opakovat. Nová kritéria a nové způsoby posuzování zakázek nejsou vždy v celém systému veřejné správy či v orgánech dohlížejících na správní opatření vnímány stejně. V současné době každá zakázka vyžaduje mnohem více pozornosti a času, zadávací dokumentace je téměř umělecké dílo, a proto potřebujeme zavést určitou automatizaci do procesu přípravy dokumentace, aniž bychom přišli o odbornou kvalitu sociálně odpovědných nákupů. Již nyní je však jasné, že koncepce sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek začíná být pouhý rok poté, co vstoupil v platnost nový zákon o zadávání veřejných zakázek, chápána a přijímána (byť se značnými odlišnostmi). Co přesně výraz odpovědný znamená? Jsou orgány veřejné správy neodpovědné? Některé zainteresované strany se domnívají, že je třeba změnit definici a že bychom neměli hovořit o sociálně odpovědném zadávání veřejných zakázek, ale o efektivním zadávání veřejných zakázek jako o koncepci, která zahrnuje efektivitu, sociální a environmentální odpovědnost a inovace.

Jsme přesvědčeni, že IT a umělá inteligence by mohla dokázat zpracovat a vylepšit zadávací dokumentaci tím, že do ní začlení maximum sociálních a environmentálních požadavků i požadavků na inovace, a zároveň umožní kontrolovat plnění všech povinností, ke kterým se dodavatel zavázal.

Využívané postupy

Městská rada Barcelony každoročně prostřednictvím Výboru pro sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek, který tvoří pouze zaměstnanci veřejné správy, vytváří plán udržitelného zadávání veřejných zakázek, ve kterém na základě výsledků či zkušeností z předchozího finančního roku stanoví nové cíle, kterých má být prostřednictvím zadávání veřejných zakázek dosaženo.

Tento plán schvaluje kancelář primátora a předkládá se členům komise pro zadávání zakázek, která je tvořena zástupci sdružení zaměstnavatelů, odborových svazů a sdružení v oblasti sociálních služeb, zástupců z řad místních obyvatel, třetího sektoru a ekologických sdružení z řad soukromého sektoru.

Odbor DCCA zajišťuje celé organizaci konkrétní vzory specifikací a dalších požadavků (Administrative Clause Specifications) do zakázek na veřejné práce, služby a dodávky energií ve veřejném sektoru, které slouží jako podklad pro útvary zadávání veřejných zakázek při přípravě standardních dokumentů. Specifikace je v současné době připravována na základě výběru z několika možností pomocí aplikace IT propojené s finančním manažerem systému SAP. Jak je uvedeno výše, v současné době se zavádí nový integrovaný systém elektronického zadávání veřejných zakázek, který nahradí stávající model založený na systému SAP.

Městská rada má k dispozici vzorové specifikace v různých formátech, v rámci interních komunikačních nástrojů, a ty zahrnují celou řadu sociálních opatření a příklady požadavků, které mohou útvary zadávání veřejných zakázek konzultovat a v konkrétních případech v závislosti na typu dané zakázky použít.

Zároveň (jak již bylo řečeno) jsou k určitým sociálním požadavkům zveřejněny postupy (ve formě příloh ke specifikacím), které nejen vysvětlují útvary zadavatelů, jak správně zavádět opatření, a podnikům dodavatelů, jak zajistit soulad s předpisy, ale také poskytují informace o příslušných výše uvedených poradenských službách.

Sledování výsledků, měření dopadů

Konkrétní dopad je obtížné měřit. Můžeme například změřit, kolik bylo v rámci zakázky a v jakém časovém období zaměstnáno lidí ohrožených sociálním vyloučením. Nedokážeme ale zatím změřit, o kolik méně tun CO₂ bylo vyprodukováno, nebo v rámci kolika zakázek bylo navrženo inovativní řešení, které vedlo k finančním úsporám, nebo které systémy umožňují sledovat výrobek od jeho počátku po distribuci, ani to, zda jsou v kterémkoli okamžiku výrobního nebo dodavatelského řetězce porušována lidská práva.

Jsme přesvědčeni, že na celosvětové či mezinárodní úrovni je třeba, aby existovalo sociální, environmentální a jiné značení, které zaručí nebo certifikuje pravdivost firemních postupů nebo politik a které bude vydáváno na základě osvědčení nezávislého orgánu.

Zároveň mezi hlavní často zmiňované problémy patří kontrola plnění smluv a požadovaných sociálních, environmentálních a inovačních opatření. Od zveřejnění „sociální“ Příručky se pracuje na stanovení ukazatelů a hledání nástroje IT, který by útvary pro zadávání veřejných zakázek pomohl takovou kontrolu provádět. Veškeré znalosti získané během posledních dvou let se nyní uplatňují

při vytváření nového integrovaného elektronického systému zadávání veřejných zakázek, který (jak jsme již uvedli) bude zahrnovat model monitorování, na kterém se bude dodavatel přímo podílet.

Komunikace odpovědného zadávání

Jak bylo uvedeno výše, nejprve bylo nutné v oblasti udržitelného zadávání veřejných zakázek vypracovat plán školení. Plán zahrnoval školicí bloky a informační schůzky, kterých se zúčastnilo přes 2000 lidí z různých oblastí působnosti Městské rady a její skupiny. Školení, která spustil odbor DCCA, byla realizována jako pětihodinové bloky a vedli je vedoucí jednotlivých oddělení, která byla pověřena řízením a poradenstvím v příslušné oblasti sociálních či environmentálních požadavků. Jejich úkolem bylo, aby v každém bloku poskytli co nejvíce informací. Tento program je stále k dispozici a bude opětovně využit v případě výskytu změn, které budou vyžadovat další informovanost, nebo v případě potřeb různých útvarů pro zadávání veřejných zakázek.

Odbor DCCA má několik interních a externích komunikačních kanálů, které pravidelně aktualizuje, kde můžete nalézt dokumenty, předpisy, osvědčené postupy a zprávy i poslední vývoj v této oblasti. Nejdůležitější je podnikový intranet a specificky zaměřené městské webové stránky: <https://ajuntament.barcelona.cat/contractaciopublica/>

Novinky a novelizované předpisy jsou pravidelně zasílány e-mailem všem zájemcům.

Interní komunikace samozřejmě zahrnuje i vystoupení prvního náměstka primátora na zasedáních Městské rady a účast na zasedáních všeobecných koordinačních výborů v rámci Městské rady, kde jsou účastní různí ředitelé a vedoucí pracovníci města. Informovanost se napříč celým spektrem šíří i na zasedáních Výboru pro sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek.

A nakonec se informace o novém strategickém vývoji a o vývoji v oblasti regulace šíří v Radě pro zadávání veřejných zakázek, což je participativní a diskuzní fórum organizací z podnikatelského sektoru, odborů a občanských a ekologických subjektů, kterou založila Městská rada v roce 2016 za účelem dosažení konsensu o různých iniciativách a za účelem projednávání veřejných zakázek.

Autorky:

**Maren Grevstad Pettersen,
Anne Cathrine Jacobsen
a Christine Kihl**

The Agency for Public Management
and eGovernment (Difi)

Odpovědné zadávání veřejných zakázek v Norsku

Zadávání veřejných zakázek je decentralizované a každý subjekt veřejného sektoru provádí svá vlastní zadávací řízení. Agentura pro veřejnou správu a eGovernment (Difi) plní cíle vlády v oblasti veřejného zadávání a poskytuje veřejným zadavatelům metodické vedení. Mezi tyto cíle patří společenská odpovědnost a udržitelný zelený růst. Celkové výdaje vlády činí přibližně 50 miliard eur (15 % HDP).

Norský orgán pro centrální zadávání (CPB) - odpovědné zadávání veřejných zakázek v praxi

1. ledna 2016 zřídilo Norsko nový orgán pro centrální zadávání (CPB), který je součástí Agentury pro veřejnou správu a eGovernment (Difi). Úřad CPB má za úkol připravovat a spravovat rámcové dohody v oblasti veřejných zakázek. Stát ročně nakupuje zboží a služby za 213 miliard NOK (přibližně 21,8 miliard eur) a úřad CPB uzavírá smlouvy v oblastech, kde jsou velké objemy a kde podniky mají podobné potřeby.

U příslušných zakázek úřad CPB stanovuje požadavky na společenskou odpovědnost, mezi něž patří například dodržování základních lidských práv, základních úmluv Mezinárodní organizace práce a vnitrostátních pracovněprávních předpisů ve výrobních závodech. Kromě toho úřad CPB při plánování a realizaci zakázek zohledňuje environmentální aspekty a v relevantních případech stanoví požadavky na klima a životní prostředí. Jako příklad takových zakázek lze uvést spotřební materiál, mobilní telefony či počítače.

U zakázek na spotřební materiál měl norský úřad CPB mezi svými požadavky i několik výrobků označených ekoznačkou. Kromě toho byl vliv na životní prostředí posuzován v jednom z kritérií hodnocení – hodnotil se co nejnižší dopad na životní prostředí při distribuci dodávek.

U veřejných zakázek na spotřební materiál úřad CPB rovněž sleduje smluvní požadavky v oblasti dodržování základních lidských práv a základních úmluv MOP. To se zpočátku provádí pomocí sebehodnotícího dotazníku a kontroly v hlavním sídle dodavatele v Norsku.

Provázanost odpovědného veřejného zadávání na strategické dokumenty

Ve směrnici 2014/24/EU o zadávání veřejných zakázek (směrnice o zadávání veřejných zakázek) se v čl. 18 odst. 2 uvádí, že „členské státy přijmou vhodná opatření k zajištění toho, aby hospodářské subjekty při plnění veřejných zakázek dodržovaly příslušné povinnosti v oblasti práva životního prostředí a sociálního a pracovního práva, jež vyplývají z práva Unie, vnitrostátních právních předpisů či kolektivních smluv“. Směrnice o zadávání veřejných zakázek byla implementována do norské legislativy a zákon o zadávání veřejných zakázek vstoupil v platnost dne 1. ledna 2017.

Lidská
práva v globálních
dodavatelských
řetězcích

V roce 2015 zahájilo Norsko Národní akční plán vycházející ze zásad UNGP (Obecné zásady OSN v oblasti podnikání a lidských práv). Podle zásad UNGP je stát považován za důležitého činitele při prosazování základních lidských práv prostřednictvím svých závazků vůči soukromému sektoru, neboť stát provádí řadu obchodních transakcí s komerčními podniky. Veřejné zakázky tvoří značnou část této činnosti.

V zákoně o zadávání veřejných zakázek se v paragrafu 5 stanoví, že veřejní zadavatelé „přijmou vhodná opatření na podporu dodržování lidských práv ve veřejných zakázkách tam, kde existuje riziko porušení těchto práv“. Vzhledem k tomu, že pojem „vhodná opatření“ je používán ve směrnici EU, odkazuje agentura Difi v příslušných pokynech na „vhodné postupy“.

Trestná činnost páchaná v souvislosti s výkonem práce

Prosazování slušných a spravedlivých pracovních podmínek je pro norskou vládu důležité a v tomto ohledu představuje boj proti trestné činnosti páchané v souvislosti s výkonem práce významnou prioritou. Mzdové a pracovní podmínky jsou upraveny v paragrafu 6 zákona o veřejných zakázkách, přičemž u zakázek na služby v sektoru výstavby a stavebnictví musí být dodrženo nařízení o mzdových a pracovních podmínkách ve veřejných zakázkách.

Norská vláda představila v roce 2015 strategii boje proti trestné činnosti páchané v souvislosti s výkonem práce, která byla naposledy revidována v roce 2019. Mezi opatření v oblasti boje proti takové trestné činnosti v Norsku patří i zadávání veřejných zakázek. Trestná činnost páchaná v souvislosti s výkonem práce je složitá a zahrnuje řadu různých typů porušení. V Norsku vláda definuje trestné činy páchané v souvislosti s výkonem práce jako činy, které porušují zákony o mzdových a pracovních podmínkách, sociálním zabezpečení a daních. Jedná se o organizovanou činnost vykořisťování zaměstnanců, narušování hospodářské soutěže a oslabování sociálního systému. Pojem „trestná činnost páchaná v souvislosti s výkonem práce“ představuje v norském pojetí širší definici, než jaká se běžně používá v EU. Tento pojem zahrnuje mimo jiné i právo zaměstnanců na spravedlivé mzdové podmínky, informace o povinnostech a právech v pracovněprávních vztazích, participaci, rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem a dobré podmínky v oblasti zdraví, bezpečnosti a životního prostředí.

Nařízení o mzdových a pracovních podmínkách ve veřejných zakázkách se uplatní tehdy, jsou-li zakázky týkající se služeb, výstavby a stavebnictví udělovány:

- státními orgány
 - zakázky přesahující částku 1,3 mil. NOK bez DPH
- obecními a krajskými úřady a orgány veřejné správy
 - zakázky přesahující částku 2,0 mil. NOK bez DPH

Tyto limitní hodnoty upravuje každé dva roky Ministerstvo obchodu, průmyslu a rybolovu.

Životní prostředí

Zákon o veřejných zakázkách stanoví, že veřejné orgány musí provádět veřejné zakázky způsobem, který bude snižovat škodlivé dopady na životní prostředí a v relevantních případech prosazovat řešení šetrná ke klimatu.

To znamená, že veřejní zadavatelé musí vyhodnotit, které zakázky mohou zahrnovat významné dopady na životní prostředí a v odpovídajících případech environmentální aspekty do požadavků zahrnout a pro tyto případy musí mít připravené metodické postupy pro zadávání zakázek.

V dohodě o rozpočtu na rok 2017 byla Agentuře pro veřejnou správu a eGovernment přidělena částka ve výši 15 milionů NOK, která má být využita na budování kapacit a vypracování metodických pokynů týkajících se zeleného veřejného zadávání na vnitrostátní, krajské i obecní úrovni.

Od té doby pracuje Agentura na zlepšování svých odborných znalostí a zkušeností s veřejným zadáváním, které zohledňuje klima a životní prostředí, aby mohla veřejným zadavatelům pomoci snížit dopady jejich činností na životní prostředí a v rámci zadávání veřejných zakázek podpořit řešení, která jsou šetrná ke klimatu.

V roce 2016 zveřejnila vláda zprávu o tom, jak může Norsko vytvořit zelenou konkurenceschopnost. Tato zpráva doporučuje deset zásad rozvoje politiky:

Vláda nedávno zveřejnila Bílou knihu o veřejném zadávání chytřejší nakupování efektivní a profesionální zadávání veřejných zakázek.

V této Bílé knize se uvádí: „Vláda připraví akční plán, který pomůže zvýšit podíl veřejných zakázek šetrných ke klimatu a životnímu prostředí a přinášejících zelené inovace. Akční plán mimo jiné posílí metodologické poradenství a rozvoj kompetencí, a to prostřednictvím Agentury pro veřejnou správu a eGovernment (Difi), jenž bude hrát ústřední roli.“

Nástroje, vzory, pokyny

Řada veřejných zadavatelů má pro zakázky zavedené dobré systémy sledování mzdových a pracovních podmínek. Někteří z nich si vytvořili k výkonu své práce kvalitní nástroje a šablony.

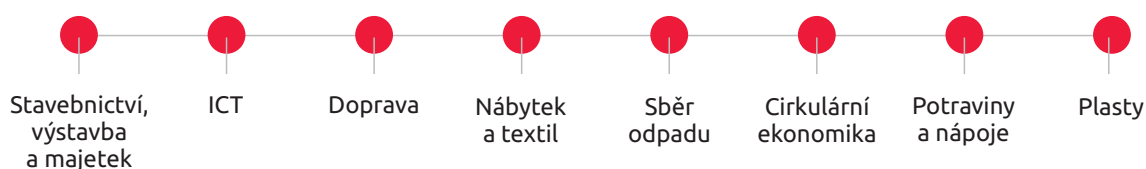
Úřad Difi shromáždil řadu interních dokumentů těchto organizací a vytvořil obecné pokyny a nástroje. Mezi ně patří smluvní požadavky týkající se mzdových a pracovních podmínek a sebehodnotící dotazník, který se používá v navazujících procesech (vyplňuje dodavatel). Úřad Difi rovněž vytvořil nástroj k řízení rizik (pouze v norštině) a obecné metodické pokyny týkající se mzdových a pracovních podmínek ve veřejných zakázkách (pouze v norštině).

Úřad Difi dále pro veřejné zadavatele vydává pokyny k tomu, jak zadávat veřejné zakázky, aby zohledňovaly prosazování lidských práv. Tyto pokyny obsahují vzory smluvních požadavků a kvalifikačních požadavků (pouze v norštině) na dodržování základních lidských práv. Pro navazující proces úřad Difi připravil také dodavatelský sebehodnotící dotazník.

Důležitým aspektem při posuzování, zda ve veřejných zakázkách uvádět požadavky na dodržování lidských práv, je posouzení rizik. S cílem pomoci veřejným zadavatelům s tímto problémem vypracoval úřad Difi seznam vysokých rizik, který obsahuje informace o výrobcích, u kterých jsou systematicky dokládána vysoká rizika porušování lidských práv, ke kterému dochází v dodavatelském řetězci, tzn. v hodnotovém řetězci zahrnujícím proces od těžby surovin přes výrobu dílů až po náhlí sestavení výrobku. Dokumentace vychází ze zpráv a studií Mezinárodní organizace práce (MOP) a z dalších relevantních zdrojů (například výzkumných zpráv a zpráv uznávaných organizací občanské společnosti a odborů). Mezi kategorie produktů uvedené na seznamu patří například textil, potraviny a nápoje, nábytek či kancelářské potřeby. Aby měl seznam význam pro každodenní praxi veřejných zadavatelů, byly na základě norských veřejných zadávacích řízení z každé produktové skupiny vybrány konkrétní kategorie produktů.

V souvislosti s posuzováním rizik v oblasti lidských práv ve veřejných zakázkách vyvinul úřad Difi nástroj pro řízení rizik (pouze v norštině). Ten může být také použit při sledování plnění požadavků.

Úřad Difi rovněž připravil „Průvodce kritérii“, ve kterém zadavatelé mohou nalézt formulace požadavků a kritérií týkajících se životního prostředí a sociální odpovědnosti a dokumentaci k prokazování požadavků, kterou lze stanovit v procesu zadávání veřejné zakázky. Úřad Difi neustále pracuje na aktualizaci a vytváření nových kritérií a pokynů. V současné době se ve své práci zaměřujeme na následující oblasti:

The screenshot shows the homepage of the 'Criteria Wizard' tool. At the top left is the 'Difi Kriterieveiviseren' logo, with the subtitle 'Criteria Wizard for Sustainable Public Procurement'. To the right, there are language options for 'Bokmål', 'Nynorsk', and 'English', and a search bar. The main header features a large blue banner with the title 'A Tool for Sustainable Public Procurement' and a circular graphic containing images of people working and sustainable infrastructure like wind turbines. Below the banner, a welcome message states: 'Welcome to the Criteria Wizard. Here you will find formulations for requirements and criteria for the environment and social responsibility, and documentation on the requirements that can be stipulated in a procurement process. The requirements and the criteria sets are prepared in collaboration with expert groups in different product areas. By clicking through five steps you can easily customise your specifications and download the requirements you want to use for the procurement process.' Underneath, a 'Select Product Area' section offers four categories: 'Waste Collection', 'Food and Meal Services', 'Construction, Building and Property', and 'Transportation', each with a right-pointing arrow.

web "Criteria Wizard": <https://kriterieveiviseren.difi.no/en>

PŘÍLOHA

**Rozhovor s Matthieu Cahenem,
senior-analytikem politik
a zástupcem vedoucího oddělení
pro zadávání veřejných zakázek v OECD**

SYSTEM ZADÁVÁNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK SE MĚNÍ Z ADMINISTRATIVNÍHO NA STRATEGICKÝ NÁSTROJ VEŘEJNÉ SPRÁVY

Zadávání veřejných zakázek je tématem v mnoha zemích světa. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) má nejen přehled o různých systémech zadávání, ale také doporučuje principy, na kterých by tyto systémy měly fungovat. OECD navíc zdůrazňuje, že zadávání veřejných zakázek je silným nástrojem k prosazení národních strategických cílů. Jen je potřeba mít na to ty správné lidi a využít potenciál moderních technologií, jak říká v rozhovoru Matthieu Cahen, který působí jako Senior Policy Analyst a zástupce vedoucího oddělení pro zadávání veřejných zakázek v OECD.

Jakou úlohu hraje OECD v oblasti reformy zadávání veřejných zakázek v zemích OECD?

OECD především buduje informační základnu z užitečných, spolehlivých a srovnatelných dat o struktuře, cílech a fungování systémů zadávání veřejných zakázek, které sbírá ve svých 36 členských zemích. Dále provádí hloubkovou srovnávací hodnocení, s cílem posoudit buď celý systém zadávání veřejných zakázek, anebo jeho jednotlivé aspekty, např. v Německu, Itálii, Řecku, Severním Irsku, ale také ve Spojených státech, Koreji či Mexiku.

Všechny tyto snahy a získaný vhled upevňují pozici OECD jako tvůrce norem v oblasti zadávání veřejných zakázek. V roce 2015 např. členské státy přijaly Doporučení OECD o veřejných zakázkách. Toto Doporučení sestává z dvanácti integrovaných principů, které pokrývají celý zadávací cyklus, ukazují na celostní rozměr veřejného zadávání, klade základy pro podporu reformy v oblasti veřejného zadávání v členských zemích OECD i za jejich hranicemi, a to na všech úrovních veřejné správy.

Prostřednictvím každoročních globálních dialogů na téma politiky zadávání veřejných zakázek, jejichž účelem je sdílet vhled a formovat budoucí směr v této oblasti, OECD podporuje provádění reformy, které mění systém zadávání veřejných zakázek z čistě administrativního směrem ke strategickému nástroji veřejné správy. OECD dále pomáhá členským zemím prokazovat dopady, které reformy v oblasti veřejného zadávání mají na efektivitu veřejných služeb ve specializovaných odvětvích, jako např. ve zdravotnictví či energetickém sektoru, jakož i na úrovni národních ekonomik.

V neposlední řadě byla OECD motorem vývoje revidované Metodiky pro posuzování systémů zadávání veřejných zakázek (MAPS), která slouží jako univerzální nástroj pro další směřování reformy. Jednotlivé země i mezinárodní finanční instituce po celém světě ji využily více než v devadesáti případech. Celkový přehled činnosti OECD v oblasti zadávání veřejných zakázek je k dispozici na stránkách <http://www.oecd.org/governance/public-procurement/> a www.mapsinitiative.org.

Jaké faktory jsou rozhodující pro nastavení správného prostředí, v němž bude proces zadávání veřejných zakázek efektivní?

Pro solidní fungování rámců veřejného zadávání je třeba, aby se jako strategický nástroj správy věcí veřejných účinně využívalo několik faktorů. Mnohé z nich se týkají následujících dvou dimenzí: lidské a technologické.

Efektivita celého systému veřejného zadávání se odvíjí od vhodných pracovníků v zakázkách, a to v dostatečném počtu a s dobrými znalostmi. Jak vyplývá z nedávné publikace OECD na téma zadávání veřejných zakázek, používané procesy jsou dnes složitější a jejich součástí je i strategické posuzování nákladů a přínosů, které plynou z alternativních možností. Rostoucí množství informačních zdrojů pak vyžaduje vynikající analytické dovednosti. Tyto trendy, běžné v řadě zemí po celém světě, přispívají ke vzniku zcela nového souboru dovedností, jimiž odborníci na veřejné zadávání musí vládnout: od ekonomických a prodejních kompetencí až po zdatnost v oblasti marketingu. Jejich důsledkem jsou i diskuse o vzniku specializovaných profesí, které budou jako takové obecně uznávány.

V některých zemích OECD, jako např. na Novém Zélandu či v Irsku, bylo vynaloženo úsilí k vytvoření rámců kvalifikací definujících dovednosti a kompetence odborníků, kteří se na veřejném zadávání aktivně podílejí, a to dle úlohy, kterou v dotčeném procesu hrají. Mnohé země však stále čelí výzvám, jak definovat kapacity nezbytné ke zvládnutí tohoto stále složitějšího prostředí. Na zákla-

dě iniciativy Evropské komise OECD nedávno podpořila Bulharsko a Slovenskou republiku při rozvoji kapacity jejich pracovní síly v oblasti veřejného zadávání. Díky definovaným komplexním vzdělávacím akčním plánům a spolupráci s vnitrostátními orgány a školicími středisky byly obě země schopny Evropské komisi prokázat závazky, které přijaly s cílem provádět efektivní reformy, jež jsou nezbytným předpokladem pro čerpání prostředků z Evropských strukturálních fondů v nadcházejícím období.

Potenciální přínosy strategického zadávání veřejných zakázek však vyžadují, aby proces probíhal v přizpůsobeném prostředí, ve kterém je možné využívat i nástroje pro informovaná rozhodnutí a přiměřenou kontrolu. Při dosahování těchto přínosů byla napříč zeměmi OECD opakovaně prokázána úloha systémů elektronického zadávání veřejných zakázek (e-procurement). Vývoj technologií pro veřejné zadávání se v pozitivním slova smyslu přelévá do celého systému, jelikož má potenciál radikálně měnit postupy pro zadávání veřejných zakázek a vedení dokumentace o nich.

Platformy pro elektronické zadávání se v zemích OECD již dlouho využívají s cílem podporovat transparentnost a integritu celého procesu. Nyní však nové technologie orgánům veřejné správy nabízejí nové možnosti, díky kterým lze v systémech zadávání veřejných zakázek podpořit efektivitu a strategické řízení rizik. Implementace ucelených a integrovaných systémů elektronického zadávání veřejných zakázek (např. v Koreji) či probíhající aktivity státní správy (např. v Mexiku) poskytují odborníkům v praxi nezbytnou technologickou podporu k účinnému a účelnému zadávacímu procesu.

Jak hodnotíte veřejné zadávání ve střední Evropě? A jak se díváte na pozici České republiky v oblasti strategického veřejného zadávání v mezinárodním měřítku (zejména v porovnání s ostatními zeměmi střední a západní Evropy)?

Země střední Evropy ve svých systémech veřejného zadávání v posledních letech provedly řadu reforem. Směrnice EU z roku 2014 samozřejmě vyžadovala, aby všechny členské státy EU přehodnotily svůj rámec pro zadávání veřejných zakázek. Některé země středoevropského regionu však této příležitosti využily k systematictějších změnám ve svých systémech elektronického zadávání veřejných zakázek nebo ke zjednodušení svého právního rámce, s cílem přilákat více soutěžitelů všech velikostí.

Na základě nejnovějších dostupných údajů hrají veřejné zakázky v ekonomice České republiky v rámci EU nadprůměrnou roli. Podle odhadů Evropské komise představovaly veřejné zakázky v České republice v roce 2014 14 % HDP země. Údaje ze souhrnné zprávy OECD za rok 2013 (Government at Glance) ukazují, že podíl objemu veřejných zakázek na vládních výdajích byl v České republice po Nizozemsku druhý nejvyšší v Evropě. To ukazuje hospodářský potenciál strategického veřejného zadávání ve vaší zemi. Aby se dala lépe posoudit připravenost stávajícího systému veřejného zadávání v České republice k jeho využití jako strategického nástroje ke správě věcí veřejných, mohl by se aplikovat specializovaný modul MAPS.

Jak lze veřejné zakázky využít pro podporu inkluzivního růstu, ze kterého by měla prospěch místní ekonomika?

Státní správy si stále častěji uvědomují, že veřejné zakázky lze využívat jako strategickou páku k prosazování určitých politik. Veřejné zakázky, které v zemích OECD představují přibližně 12 % HDP,

skutečně mají velký ekonomický dopad – nejenom díky potenciálním úsporám, kterých lze dosáhnout efektivnějším vynakládáním peněz daňových poplatníků, ale také díky dopadu na ekonomický rozvoj v širším měřítku. Vládní politiky proto cílí na možnost malých a středních podniků soutěžit o veřejné zakázky, a tím dosáhnout výše zmíněného pozitivního dopadu na ekonomiku jako takovou.

Zapojení malých a středních podniků do veřejného zadávání přináší vzájemné výhody jak pro veřejný sektor, tak pro malé a střední podniky, které jsou páteří národních ekonomik po celém světě. Specifika veřejných zakázek, jako je složitost postupů, administrativní zátěž a vysoké nároky na technickou a finanční kapacitu podniků, však mohou malé a střední podniky z účasti na veřejných zakázkách odrazovat, zejména kvůli jejich relativně nízké administrativní, finanční, technické kapacitě a právní způsobilosti.

Mnohé reformy systémů veřejného zadávání se proto zaměřují na snižování takových bariér, s cílem poskytnout všem podnikům rovné podmínky pro přístup na trh veřejných zakázek. Některé země ke zlepšení výsledků malých a středních podniků v zadávacích řízeních přijaly přímá opatření: buď jim vyhradily část trhu, anebo potenciálním uchazečům poskytly konkrétní metodická doporučení či pomohly vybudovat nezbytnou kapacitu. Přesto v současné době nemáme dostatečné konkrétní důkazy o srovnatelných přínosech a nákladech na politiky a opatření na podporu malých a středních podniků, aby bylo možné učinit závěry o optimální kombinaci používaných politik.

Veřejné zadávání by rovněž mělo podporovat sociální kohezi. A ve skutečnosti se opravdu stále více pozornosti věnuje sociálním aspektům, včetně pracovních a lidských práv v dodavatelských řetězcích obsluhujících nejrůznější průmyslová odvětví. Jednotlivé země by proto měly spojit své síly, aby ze strany svých dodavatelů zajistily odpovědné podnikatelské chování.

Rozhovor vyšel v časopise Veřejné zakázky, č. 3-4 / 2018

Rozhovor se Shaunem McCarthym, ředitelem Action Sustainability

UDRŽITELNÉ ZADÁVÁNÍ ZAKÁZEK BY MĚLO BÝT CÍLEM ORGANIZACE, NE SPECIÁLNÍ ZÁLEŽITOSTÍ, ŘÍKÁ BRITSKÝ EXPERT

Veřejné instituce disponují značnými finančními prostředky a lze tvrdit, že mají povinnost vůči společnosti, které poskytují služby, docílit při nákupech získání hodnoty v širším smyslu, než jsou prosté finanční náklady. To říká jako argument pro uplatňování společensky odpovědných aspektů při zadávání veřejných zakázek uznávaný britský expert na oblast udržitelnosti Shaun McCarthy, ředitel poradenské společnosti Action Sustainability, jež pomáhá s implementací prvků udržitelnosti organizacím jak v soukromém, tak i veřejném sektoru.

Co je podle Vás podstatou udržitelného nakupování ve veřejném sektoru, resp. odpovědného zadávání veřejných zakázek?

V udržitelném nakupování a odpovědném zadávání veřejných zakázek jde o totéž. Příslušný výbor v Mezinárodní organizaci pro standardizaci (International Organization for Standardization, ISO) se rozhodl ustálit tento pojem jako udržitelné nakupování, ale vlastně nezáleží na tom, jak tomu říkáte. Podstatou je, že se zaměřujete na širší společenské, ekonomické a environmentální výsledky – hledáte nejlepší hodnotu za peníze. Přitom se ale díváte na celý „život“ daného produktu nebo služby. Veřejné instituce disponují značnými finančními prostředky a lze tvrdit, že mají povinnost vůči společnosti, které poskytují služby, docílit při nákupech získání hodnoty v širším smyslu, než jsou prosté finanční náklady.

V dubnu roku 2017 byly vydány pokyny ISO 20400 pro udržitelné nakupování, na jejichž formulaci jste se také podílel. Co mohou organizace, které si uvědomují, že jejich nákupy od dodavatelů mají dopad na společnost, ekonomiku i životní prostředí, v těchto pokynech najít?

Tyto pokyny připravili zástupci a experti z více než 40 zemí. Obsahují popis celého procesu managementu od shora dolů, tedy od tvorby strategie až po konkrétní kroky, které vaši organizaci umožní realizovat udržitelné nakupování. Poskytují tedy komplexní doporučení, jak zadávat zakázky jinak. To organizacím umožňuje, aby udržitelné nakupování integrovaly do stávajících procesů řízení. Je důležité mít na paměti, že potřebujete již dobré procesy v oblasti nákupu, abyste v udržitelném nakupování byli úspěšní. Pokud jste v nakupování špatní, pravděpodobně budete špatní i v udržitelném nakupování.

Řízení jakékoliv organizace je komplexní záležitost, jak do toho všeho zapadá udržitelné zadávání zakázek?

Udržitelné zadávání zakázek by do postupů a procesů organizace mělo hladce zapadnout. Vše začíná u strategií a stanovených postupů, které by měly být, jak se říká, protkány zlatou nitkou, která vede od postupů v oblasti udržitelnosti (resp. odpovědnosti organizace) a propojuje je k postupům v oblasti nakupování.

Někdy slyšíme řadu argumentů, proč odpovědné zadávání nejde. Ať už je to údajný nedostatek lidí, že je to drahé, není to důležité apod. Jak jste na tyto překážky zareagovali vy?

Udržitelnost by vás neměla stát více, na rozdíl od špatného nakupování. Na udržitelnost je třeba myslet jako na další cíl organizace, který je třeba naplňovat i v oblasti nakupování, stejně jako jsou třeba kvalita, bezpečnost, technické normy, servis atd. Neměla by to být nějaká „extra“ nebo „speciální“ záležitost. Je důležité do tohoto procesu zapojit i své dodavatele a podporovat je v tom, aby své kompetence v oblasti udržitelnosti posilovali. To trhu napomáhá, aby byl stále konkurenční a ceny zůstávaly dole. Jedná se o proces opravdového zapojení dodavatelů, nejen o proces výběru. Také je velmi důležitá spolupráce. Naše Supply Chain School³, která funguje zejména pro Velkou Británii a Austrálii, je toho skvělým příkladem. Máme více než 70 partnerů z britského stavebního sektoru, kteří spolufinancují hlavní program na zvýšení dovedností dodavatelského řetězce ve stavebnictví. Sdílení nákladů a pracovního vytížení přináší prospěch každému.

³ www.supplychainschool.co.uk

Veřejným zadavatelům záleží na tom, aby celý proces veřejné zakázky proběhl bez chyby a aby získali kvalitní plnění. Zohledňování sociálních či environmentálních aspektů, analyzování dodavatelského řetězce – nejsou to všechno spíše komplikace, které vnášejí další riziko do už tak složitého procesu zadávání zakázek?

Ano, je to složité, ale žijeme ve složitém světě. Ta rizika a příležitosti tam jsou tak jako tak, a my máme povinnost se jimi zabývat. Například existují významné příležitosti, jak ušetřit náklady, pokud se spotřebuje méně energie, materiálu, méně obalů nebo se bude produkovat méně odpadů. Máme morální povinnost zabývat se porušováním lidských práv v dodavatelských řetězcích, riziko ohrožení reputace je obrovské. Naše práce na problému moderního otroctví⁴ ve Velké Británii je dobrým příkladem, jak se k tomu postavit.

Jak tedy správně odpovědně zadat veřejnou zakázku?

Jednoduchou odpovědí je, prostě dělejte to, co je v pokynech ISO. Více než 40 zemí trvalo čtyři roky tyto pokyny vymyslet. Jsou založeny na britském standardu BS 8903, který se využíval už od roku 2010. Tyto pokyny jsou dobře odzkoušené a my víme, že fungují. Musíme ale zároveň připustit, že to je dlouhá cesta. Z vlastní zkušenosti vím, že organizaci trvá nejméně tři roky, než její program udržitelnosti vyrostle do určité míry vyspělosti a přinese výsledky.

Můžeme nějakým způsobem změřit efektivnost udržitelného nakupování, vyplatí se to nebo se jedná jen o dražší řešení kompenzované dobrým pocitem? Jinak řečeno, aby byla veřejná zakázka obhajitelná, musí naplňovat princip 3E. Jak do těchto principů zapadá udržitelné nakupování?

Ano, dá se to udělat různými způsoby. Je důležité měřit plnění závazků vašich dodavatelů ve všem, o co je požádáte, a udržitelnost není výjimkou. Náš online portál (<https://www.sustainabilitytool.co.uk/>) to umožňuje. Máme mnoho příkladů úspory nákladů, například společnost Anglian Water⁵ deklaruje úsporu přesahující 20 milionů liber díky redukci uhlíkové stopy o více než 50 procent. Myslím, že to koresponduje s principem 3E.

20. září 2018 přijedete a vystoupíte k tomuto tématu na konferenci, kterou pořádá Ministerstvo práce a sociálních věcí v rámci projektu na podporu odpovědného zadávání. Napadne Vás už teď nějaké klíčové sdělení pro české zadavatele, které byste rád předal?

Udržitelné nakupování je dobré nakupování. Prostřednictvím udržitelnosti můžete vytvářet hodnoty a jako veřejný zadavatel máte povinnost to tak dělat.

Rozhovor vyšel v časopise Veřejné zakázky v praxi, květen 2018

⁴ <https://www.supplychainschool.co.uk/default/modern-slavery.aspx>

⁵ <http://www.anglianwater.co.uk/environment/why-we-care/carbon-management.aspx>

ODPOVĚDNÉ VEŘEJNÉ ZADÁVÁNÍ EVROPSKÁ PRAXE

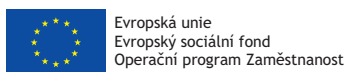
WWW.SOVZ.CZ

© Vydalo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Na Poříčnickém právu 1/376, 128 01 Praha 2

Praha 2019

ISBN: 978-80-7421-206-2

Publikace je vytištěna na papíře,
při jehož bělení nebyl využit elementární chlor (ECF),
a jeho produkce je založena na výrobě primárního vlákna
ze zákonně a udržitelně obhospodařovaných zdrojů.

Projekt Podpora implementace a rozvoje sociálně odpovědného veřejného zadávání je spolufinancován Evropskou unií.
Registrační číslo projektu je CZ.03.3.60/0.0/0.0/15_018/0000732.

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2

ISBN 978-80-7421-206-2

